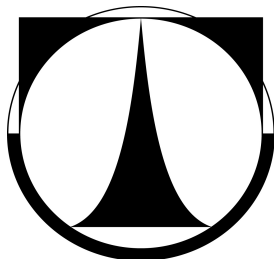

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

LIBEREC 2013

DENISA BALDOVÁ

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Historie

Studijní program: Kulturně-historická a muzeologická studia

Studijní obor: Historická studia

Počátky činnosti Klubu přátel umění
v Mladé Boleslavi

THE ORIGINS OF ACTIVITY OF KLUB
PŘÁTEL UMĚNÍ IN MLADÁ BOLESLAV

Bakalářská práce: 2013–FP–KHI–130

Autor:

Denisa BALDOVÁ

Podpis:

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Smrž

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
60	0	5	7	13	12

V Liberci dne:

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa Baldová**
Osobní číslo: **P10000740**
Studijní program: **B7106 Historická studia**
Studijní obor: **Kulturněhistorická a muzeologická studia**
Název tématu: **Počátky činnosti Klubu přátel umění v Mladé Boleslavi**
Zadávající katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

V bakalářské práci bude nejprve obecně představen Klub přátel umění, stručně bude zmíněna historie jeho působení v Mladé Boleslavi, protože k tomuto tématu nebyla vydána žádná odborná publikace.

Hlavním cílem této práce je postihnout podmínky a příčiny vzniku spolku, včetně představení jeho zakládajících členů. Dále bude v práci představeno působení spolku v jeho počátcích, významné počiny a kulturní akce konané pod jeho záštitou.

Hlavním zdrojem informací pro tuto práci bude archivní fond Klub přátel umění. Jako pramen dále poslouží rozhovory s PhDr. Karlem Herčíkem a doporučená literatura.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Prameny:

SokA Mladá Boleslav, fond Klub přátel umění Mladá Boleslav (1908-1951)

Literatura:

BENEŠ, L. - HERČÍK, K. a kol.: Mladoboleslavsko v proměnách času, Libri: Praha 1997, 220 s. ISBN 80-85983-34-6.

DRAŠAROVÁ, E.: Stát, spolek a spolčování In: Paginae historiae, č. 1, roč. 1993, s. 152-177. ISSN 1211-9768.

HERČÍK, K.: Čtení o Mladé Boleslavi, Infocentrum Mladá Boleslav: Mladá Boleslav, 2010, 311 s. ISBN 9788025484593.

MALÝ, K. a kol.: Dějiny českého a československého práva do roku 1945, Leges: Praha 2010, 640 s. ISBN 978-80-87212-39-4.

URBAN, O.: Česká společnost 1848-1918, Svoboda: Praha 1982, 696 s. ISBN 978-80-7106-309-4.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Pavel Smrž

Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce:

27. dubna 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2013

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 27. dubna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Počátky činnosti Klubu přátel umění v Mladé Boleslavi
Jméno a příjmení autora: Denisa Baldová
Osobní číslo: P10000740

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne:

Děkuji PhDr. Pavlu Smržovi za odborné vedení této práce, za rady a podnětné připomínky. Ráda bych také vyjádřila poděkování PhDr. Karlu Herčíkovi za pomoc při hledání informací a za seznámení se zajímavým tématem. Poděkování za vstřícnost a pomoc zaslouží také pracovníci badatelny SOkA v Mladé Boleslavi a knihovnice z Muzea Mladoboleslavska Mgr. Ivana Sýkorová. Velmi děkuji Ing. Jindře Drábkové, Ph.D. za cenné rady ohledně konečné podoby práce. V neposlední řadě velmi děkuji rodině a přátelům za podporu.

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá činností Klubu přátel umění, který působil v Mladé Boleslavi v 1. pol. 20. století. Existence Klubu přátel umění ovlivnila kulturní a společenský život obyvatel města Mladé Boleslavi. Bakalářská práce pojednává o příčinách a podmínkách vzniku spolku. Podává ucelený přehled kulturních akcí pořádaných pod záštitou Klubu přátel umění od doby jeho vzniku až po jeho likvidaci.

Klíčová slova: Mladá Boleslav, Klub přátel umění, Emil Tréval, kultura, spolková činnost, výstavy, koncerty, divadelní představení, přednášky

Abstract:

This bachelor thesis deals with the activities of the Klub přátel umění, which operated in the town of Mladá Boleslav during the 1st half of the 20th century. Its existence influenced the cultural and social life of the inhabitants of Mladá Boleslav. The bachelor thesis discusses the causes and conditions of the creation of the club. It provides a comprehensive overview of cultural events organized under the auspices of the Klub přátel umění from the foundation to its liquidation.

Key words: Mladá Boleslav, Klub přátel umění, Emil Tréval, culture, society activities, exhibitions, concerts, theatre performances, lectures

OBSAH

Seznam použitých zkratk	8
Úvod	9
Prameny a literatura	10
1.1 Prameny	10
1.2 Literatura	12
Spolky v Mladé Boleslavi před Klubem přátel umění	13
Mladá Boleslav na počátku 20. století	15
Vznik Klubu přátel umění	16
1.3 Stanovy Klubu přátel umění	18
Činnost spolku	18
1.4 KPU v letech 1908-1918	18
1.4.1 Výstavy	21
1.4.2 Koncerty	23
1.4.3 Večírky	24
1.4.4 Přednášky	25
1.4.5 Další činnost	26
Mladá Boleslav za první republiky	27
1.5 KPU za první republiky	28
Kauza Pávilon	32
Mnichov, okupace a 2. světová válka	47
1.6 KPU v letech 1938-1945	48
Mladá Boleslav po osvobození	50
1.7 KPU v letech 1945-1951	50
Likvidace spolku 1951	53
Závěr	55
Použité prameny a literatura	57
Prameny	57
Literatura	57
Online zdroje	58
Seznam příloh	59
Seznam použitých zkratk v tabulkách	60
Přílohy	61

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

c. k. - císařské královské

K – koruna československá

KPU – Klub přátel umění

MB – Mladá Boleslav

ONV – Okresní Národní výbor

OÚ – Okresní úřad

SokA – Státní okresní archiv

SSSR – Sovětský svaz

TJ – Tělovýchovná jednota

ZÚ – Zemský úřad

ÚVOD

Tvář každého města utvářejí jeho občané. Stejně tak tomu je ve městě Mladé Boleslavi. Město je dnes známé jako rodiště automobilů značky Škoda Auto. Převážnou většinu dnešních obyvatel města tvoří zaměstnanci továrny. I přes tento fakt se město snaží nabízet občanům široké kulturní a společenské vyžití. Na začátku 20. století však byla situace úplně jiná. Město vstupovalo do období velkého stavebního a kulturního rozmachu. Mladoboleslavští občané byli velmi aktivními činovníky mnoha spolků.

Spolek Klub přátel umění, jímž se tato práce zabývá, měl významný podíl na rozvoji kulturního a společenského života nejen obyvatel Mladé Boleslavi, ale i celého širokého okolí. Za vznikem spolku stálo mnoho významných vzdělavců. Bohužel je v dnešní době význam spolku v historii města opomíjen, pravděpodobně také z důvodu, že tato problematika nebyla dosud hlouběji probádána.

Cílem této bakalářské práce je podat ucelený pohled na historii Klubu přátel umění.

Práce bude rozčleněna do pěti základních oddílů. V prvním oddílu stručně nastíním spolkovou situaci ve městě před ustavením Klubu přátel umění a zasazení do dějinného kontextu. Druhý oddíl bude věnován okolnostem vzniku spolku. Ve třetím oddílu se pokusím zachytit činnost spolku v jednotlivých obdobích jeho existence: od 1908 do 1918, za první republiky, od mnichova do konce války, poslední léta. Každému období bude předcházet stručné nastínění dějinného kontextu nejen v zemi, ale i ve městě. Samostatná kapitola bude sledovat snahy spolku o zisk výstavní síně a o její následné zachování. Závěrečný oddíl bude věnován likvidaci spolku.

Hlavní důvod, proč jsem si zvolila téma, je skutečnost, že město Mladá Boleslav ve své dnešní podobě oproti Liberci poskytuje občanům méně možností kulturního vyžití. Chtěla jsem zapátrat v minulosti města, zda tomu tak bylo i v éře vzniku automobilky. Dalším mým motivem byla snaha prostřednictvím této práce hlouběji poznat své rodné město.

PRAMENY A LITERATURA

1.1 Prameny

Základním pramenem pro výzkum činnosti Klubu přátel umění je archivní fond Klubu přátel umění. Tento fond je uložen ve Státním okresním archivu v Mladé Boleslavi (dále jen SokA MB). Fond obsahuje 1,88 bm dokumentů rozdělených do 12 kartonů. Část fondu¹ zůstala nezpracována. Badatelům je přístupna jen určitá část. Celý fond je rozdělen do čtyř částí: knihy, spisový materiál, účetní materiál a dodatky. Samostatně je oddělena část fondu mapující činnost dramatického odboru Malá scéna, který sice působil pod záštitou KPU, ale zcela autonomně.

Součástí fondu je několik knih, které činovníci KPU vedli. Stránky jednotlivých knih nejsou číslované. Knihy zápisů a valných hromad obsahují zápisy z výborových schůzí členů a schůzí valných hromad KPU. Jedná se o nejhodnotnější pramen dokonale mapující činnost spolku. První kniha zachycuje období od roku 1908 do roku 1931. Druhá kniha zachycuje schůze konané od roku 1931 do roku 1941. Pro vedení knihy byl vždy v rámci schůzí valné hromady zvolen zapisovatel. Ladislav Skorkovský zapisoval do knihy od roku 1908 do roku 1913. V případě jeho nepřítomnosti zapisoval pan Zima. Dlouhou dobu vedl zápisy také pozdější předseda spolku Ferdinand Strejček. Zápisy obsahují: informace o volbách představitelů spolku, o plánech a činnosti odborů, o proběhlých diskuzích a návrzích. Některé zápisy z valných hromad zahrnují navíc zprávy jednatelů reflektující činnost spolku v jednotlivých obdobích mezi valnými schůzemi. V prvních letech vedení agendy byly zápisy velmi podrobné a schůze časté, ovšem od první světové války můžeme sledovat postupný úpadek i v pečlivosti vedení knihy. Některé schůze nebyly zapisovány a zápisy pouze informují, že schůze proběhla. Výtvarný odbor v letech 1931-1934 vedl vlastní knihu zápisů ze schůzí odboru. Dvě pamětní a podpisové knihy obsahují podpisy čestných členů spolku a jiných významných osobností s nimiž přišli do styku. Čtyři Evidenční knihy členů KPU zachycují jednotlivá období: 1909-1917, 1920-1923, 1924-1928, 1928-1930. Zápisy z těchto knih sledují vývoj nárůstu počtu členů spolku.

---

¹ 0,11 bm.

Důležitým zdrojem zpráv o činnosti Klubu přátel umění v letech 1931-34 je Kniha novinových výstřížků. V lednu 1931 na schůzi členů byl Václav Prášek pověřen vedením deníku pořádaných podniků.² Do knihy vlepoval vystřižené novinové články z místního tisku a některé programy a plakáty. Nalezneme zde také několik článků, které proběhlé akce hodnotily z pohledu návštěvníka. Většina článků nemá uvedený zdroj ani datum publikování. Výjimku tvoří články pocházející z politického deníku Národní práce nebo z Mladoboleslavských listů. Po prostudování kartonu číslo šest, jsem zjistila, že členové KPU sami připravovali oznámení o budoucím programu, která zasílali do redakcí místního tisku, mezi než patřily např.: Rodný Kraj, Stráž Pojizeří, Severočeské Slovo a Národní Zájmy.

Spisový materiál fondu KPU je v inventáři rozdělen na: Evidenční registraturní pomůcky a na spisy. Evidenční registraturní pomůcky obsahují podací protokoly z let 1938 až 1951. Ostatní spisy jsou uloženy v kartonech.

Karton č. 1 je složen z několika spisů. První spis obsahuje dokumenty týkající se založení spolku. Nejdůležitější dokument, povolující vznik spolku Dr. Václavu Waltrovi, pochází od Císařského královského místodržitelství. Výtisk prvních stanov je zde uložen v několika kopiích. Důležitou součástí je také návrh na změnu stanov, který zaslali představitelé spolku v lednu 1934 Zemskému úřadu v Praze. O likvidaci spolku v roce 1951 pojednává taktéž oddělený spis. Druhý spis v kartonu se týká členů KPU. Je datován do let 1910 až 1950 a obsahuje seznamy členů, některé jejich příspěvky a členské legitimace. Zbylé dva spisy mapují v souhrnech spolkovou činnost KPU, jedná se o zápisy z valných hromad a schůzí, zprávy o činnosti. Poslední oddíl obsahuje korespondenci spolku s úřady a jinými korporacemi z doby celé činnosti.

Karton č. 2 obsahuje dvě rozsáhlejší složky. První je věnovaná výstavbě pavilonu umění, jeho pozdějším adaptacím i finálnímu zboření stavby. Ve složce nalezneme žádosti spolku o podporu realizace jejich vytouženého spolkového domu. Korespondence z let 1926-1938 byla odesílána mezi KPU, městskou radou Mladé Boleslavi a boleslavským Okresním úřadem. Převážná část dopisů jsou koncepty, které byly zasílány. Druhá složka obsahuje některé brožury a tiskoviny, které byly v letech 1901 až 1941 vydány prostřednictvím KPU nebo jednotlivými členy spolku.

² SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad*, 1908-1931, č. e. 1, č. knihy 1, nestr., zápis ze dne 2.1.1931.

Karton č. 3 obsahuje zachovalou korespondenci výtvarného odboru z let 1911–1932.

Karton č. 4 podává svědectví o průběhu příprav některých výstav, které byly realizovány v letech 1909-1936. Každý rok má vlastní složku. Jedná se převážně o korespondenci s umělci nebo s institucemi.

Karton č. 5 obsahuje dochované katalogy výstav, které byly pořádány v režii KPU.

Kartony č. 6 a 7 obsahují dokumenty mapující zvlášť činnost ostatních odborů, působících v rámci KPU: hudební, literární a dramatický.

Kartony č. 8 a 9 obsahují účetní materiál vzniklý činností KPU. V něm je možno nalézt pokladní knihy, deníky a účetní doklady z doby celé činnosti spolku. Součástí kartonu číslo devět jsou dvě knihy zápisů z výborových schůzí z období 1942-1948 a 1948-1951, které byly důležitým zdrojem informací pro poslední léta existence spolku.

Kartony č. 10 až 12 obsahují veškeré materiály o činnosti dramatického odboru KPU Malá Scéna. Odbor působil od roku 1920 jako autonomní součást KPU. V kartonu se nachází: korespondence, spisový a účetní materiál, plakáty, novinové výstřiky, opisy divadelních her apod.

Důležitým pramenem, který jsem použila, byl rozhovor s místním historikem PhDr. Karlem Herčíkem, vedený za pomoci metody orální historie.³ Informace, které mi poskytl, dokreslují kulturní a hospodářské pozadí Mladé Boleslavi před vznikem spolku i za jeho působení.

Veškeré citace jsou pro zachování větší autentičnosti ponechány v původní podobě.

1.2 Literatura

Při zpracování tohoto tématu jsem využívala vybranou literaturu vydanou k historii města Mladá Boleslav. Základní literatura, kterou jsem použila pro nástin historické situace v Mladé Boleslavi před vznikem a během existence spolku, vyšla z pera PhDr. Karla Herčíka. Herčíkova práce *Čtení o Mladé Boleslavi*⁴ zachycuje historii města

3 K metodě orální historie např.: VANĚK, M. - MÜCKE, P.: *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011. 293 s.

4 HERČÍK, K.: *Čtení o Mladé Boleslavi*, Infocentrum Mladá Boleslav: Mladá Boleslav, 2010, 311 s.

od jeho založení až po současnost. Herčíkova kniha vyniká mezi ostatními monografiemi svým širokým záběrem, kdy podává svědectví také o méně známých částech historie. Mimo jiné se Herčík věnuje významným osobnostem, které svým působením ve městě zanechali nesmazatelnou stopu v jeho minulosti.

PhDr. Karel Herčík společně s ředitelem Muzea Mladoboleslavsko PhDr. Luděk Benešem a dalšími odborníky vydali monografii *Mladoboleslavsko v proměnách času*.⁵ Jak již samotný název napovídá, publikace se zabývá detailně celým regionem.

Práce Silvie Městecké *Mladá Boleslav*⁶ reflektuje rozvoj města Mladé Boleslavi. Podává rozsahově stručný, ale obsahově bohatý pohled na městskou historii.

Vynikajícím podkladem pro legislativu byla publikace od Karla Malého *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*.⁷ Malý se tematice zákonnosti věnuje ve více svých publikacích. Ocenila jsem zejména, že autor stručně, jasně a výstižně objasňuje téma. Ostatní monografie posloužily k doplnění základních faktografických údajů.

SPOLKY V MLADÉ BOLESLAVI PŘED KLUBEM PŘÁTEL UMĚNÍ

Spolkový život v Mladé Boleslavi začal vzkvétat od 30. a 40. let 19. století. O letech 1848-49 se v prostředí Habsburské monarchie mluví jako o závěrečném období Národního obrození. V mnoha evropských zemích probíhaly v těchto letech revoluce proti absolutistickým vládcům, protože se v lidech probouzelo vlastenecké cítění. Ovšem to bylo v očích vlád jednotlivých zemí považováno za nežádoucí a mnohde proběhla ze strany vládců vlna represí. V důsledku toho nastal značný útlum nejen spolkové činnosti, ale i celého kulturního života. První ústava z 25. dubna 1848 sice poskytovala občanům právo utvářet spolky, ovšem nikdy nevešla v platnost. Následujícího roku byla vydána tzv. Březnová ústava, která vznik spolků povolovala, ale členové byli stále pod dozorem policejního aparátu.⁸ Až během roku 1861 došlo v monarchii k uvolnění politické atmosféry a spolkový život se začal opět pomalu rozvíjet. K rozmachu spolkové a shromažďovací činnosti na Mladoboleslavsku přispěly

5 BENEŠ, L. - HERČÍK, K. a kol.: *Mladoboleslavsko v proměnách času*, Libri: Praha, 1997, 220 s.

6 MĚSTECKÁ, S.: *Zmizelé Čechy: Mladá Boleslav*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2011. s. 27-36.

7 MALÝ, K. a kol.: *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*, Leges: Praha, 2010, 251 s.

8 MALÝ, K. a kol.: c. d., s. 251.

zákony z roku 1867 o spolkovém a spolčovacím právu, které jasně určovaly: „za povolený spolek byl pokládán ten, jenž nebyl ve čtyřtýdenní zákonné lhůtě od ohlášení úředně zakázán. Spolčovací právo umožňovalo pořádat veřejná shromáždění občanů v uzavřených místnostech i pod širým nebem a veřejné průvody a vymezovalo podmínky jejich konání.“⁹ Ačkoliv tyto zákony obsahovaly řadu různých omezení, podstatně přispěly k uvolnění a rozšíření spolkového života v celé zemi.

Spolky působící v Mladé Boleslavi můžeme rozdělit na tělovýchovné, zájmové a vzdělávací. Jmenujme si příkladem některé významné vzdělávací spolky. K takovým patřila Čtenářská společnost, která se snažila vášnivým čtenářům Mladé Boleslavi zpřístupnit česky psané knihy, které se teprve začaly pomalu rozšiřovat mezi lidmi. V pozdějších letech se Čtenářská společnost přeměnila v Řemeslnickou besedu. Řemeslnická beseda sdružovala převážně dělníky, ale mezi její členy patřilo i několik živnostníků. Kroužek vlastenců pořádal výlety po okolí. Vzdělávání žen z města rozvíjel charitativně zaměřený Spolek paní a dívek. Na založení tohoto významného spolku v roce 1892 se podílela Barbora Hoblová, manželka zdejšího gymnazijního profesora Antonína Hobla. Činnost spolku se často prolínala s činností později vzniklého Klubu přátel umění. Sídlo Spolku paní a dívek se nacházelo v dnešní Jaselské ulici, v domě s č. p. 65/II.¹⁰

Zájmových spolků působilo ve městě opravdu mnoho. Mezi nejstarší je možné zařadit například ochotnický spolek Kolár, jehož členové podnítili vznik stálé městské divadelní scény a později i vybudování městského divadla. Za konkurenci spolku Kolár lze považovat spolek Baráčníků, který byl ustanoven na konci 19. století. Roku 1857 se zrodil významný pěvecký spolek Boleslav, který si díky talentu svých členů získal věhlas v celé zemi. Spolek Boleslav funguje dodnes a jedná se o nejstarší kontinuálně fungující pěvecký spolek u nás. V roce 1872 vznikl ve městě velmi důležitý Okrášlovací spolek, který pečoval o estetický vzhled města. Z popudu Okrášlovacího spolku vzniklo ve městě několik parků sloužících k odpočinku zdejších obyvatel.¹¹

Tělovýchovné spolky měly ve městě také své zastoupení a oblibu u obyvatel. V roce 1863 byla založena místní odnož celozemského tělovýchovného spolku Sokol. Členy

9 ČAPKA, F.: *Dějiny země Koruny české v datech* [online], Libri: Praha, 2010 [vid. 27. 2. 2013], dostupné z: <http://www.libri.cz/databaze/dejiny/text/t70.html>.

10 HERČÍK, K.: c. d., s. 32.

11 Tamtéž, s. 32.

mladoboleslavského Klubu velocipedistů byli například pozdější zakladatelé automobilky Václav Laurin¹² a Václav Klement.¹³ Své spolky zde měli příznivci mnoha sportovních odvětví, např.: bruslaři, veslaři, střelci či tenisté. Působily zde také spolky politického zaměření.¹⁴

MLADÁ BOLESLAV NA POČÁTKU 20. STOLETÍ

Počátek 20. století znamenal pro město Mladou Boleslav období velkého hospodářského rozkvětu. Od 19. století působily ve městě podniky textilního i chemického průmyslu. V roce 1895 založili Václav Klement a Václav Laurin společnost L&K. Původně se jednalo o malou dílnu na opravu jízdních kol. Díky svému nadšení pro věc a kvalitnímu provedení prací se firma brzy vypracovala a získala si vážené postavení ve městě i okolí. Po několika letech produkovali také motocykly. Světový věhlas společnost L&K získala až díky výrobě automobilů, později známých pod značkou ŠKODA. Město bylo také sídlem vojenských posádek, které se usídlily v místních kasárnách na dnešní Jičínské ulici a na mladoboleslavském hradě. Město zažívalo v té době velmi čilý stavební ruch. Zdejší Sokolníci v červenci 1905 slavnostně otevřeli vlastní novou sokolovnu na samém okraji dnešního parku Výstaviště.¹⁵ Sokolovna byla v Mladé Boleslavi velice potřebná, jelikož do té doby museli Sokolníci cvičit v naprosto nevyhovujících budovách bývalých masných krámů v Masné ulici. Budova postavená v neorenesančním slohu velmi dobře zapadla mezi ostatní honosné domy v okolí. Jednou z nejkrásnějších budov v Mladé Boleslavi je bez pochyby budova městského divadla, která se nachází ve stejné městské čtvrti. Slavnostní otevření městského divadla proběhlo na podzim roku 1909 a divadlo se těší velké oblibě také v současnosti. Jediné muzeum působící v Mladé Boleslavi na počátku 20. století se nacházelo v budově bývalého sboru českých bratří.¹⁶

V roce 1912 zde byla uspořádána velice významná hospodářská a průmyslová výstava – Severočeská výstava hospodářská a živnostensko-průmyslová. Pro potřeby

---

12 Václav Laurin (1869-1930) - český technik, podnikatel a průmyslník.

13 Václav Klement (1868-1938) - český knihkupec, podnikatel, průmyslník.

14 HERČÍK, K.: c. d., s. 33.

15 Původně nazývané občany města jako děkanské pole, protože pozemek patřil místnímu děkanství, od r. 1928 název Masarykovy sady.

16 Rozhovor s PhDr. Karlem Herčíkem, historik a profesor gymnázia v Mladé Boleslavi, 30. ledna 2013, Mladá Boleslav.

této výstavy došlo k úpravám parku Výstaviště, který se dodnes nachází v centru města. Autorem projektu výstavních pavilonů byl František Janda. Vznikl také malý hudební pavilon, který dodnes slouží jako kavárna a několik soch. Celkem výstava přilákala kolem 300 000 návštěvníků.¹⁷

V roce 1914 vypukla 1. světová válka. Mladá Boleslav byla po vyhlášení mobilizace, 31. července 1914,¹⁸ naplněna vojáky. Celkem se do města sjelo cca 13 000 mužů. Mnoho obyvatel města vstoupilo do legií. Ovšem ne všichni se také do rodného města vrátili. V parku na Výstavišti se konala slavnostní mše konaná na počest vojáků odjíždějících do bojů za 1. světové války, krátce po vyhlášení mobilizace. První ranění se do města vraceli již v září roku 1914. Jako každé město postižené válkou i Mladá Boleslav utrpěla značné škody. Město trpělo zejména nedostatkem potravin i základních potřeb. Situace byla natolik závažná, že dokonce v roce 1917 došlo k hladovým bouřím obyvatel. Město se snažilo využít nezastavěné plochy pro pěstování plodin, továrny vyráběly pro potřeby války. Ani na začátku roku 1918 situace nevypadala příliš příznivě. Mladoboleslavská ekonomika se dlouho vzpamatovala.¹⁹

VZNIK KLUBU PŘÁTEL UMĚNÍ

Pro kulturní rozvoj města Mladá Boleslav měl zcela zásadní roli Klub přátel umění (dále jen KPU). Spolek byl založen z popudu Václava Waltera,²⁰ který vystupoval pod uměleckým pseudonymem Emil Tréval.²¹ Myšlenka založení sdružení, které by podporovalo pořádání kulturních akcí ve městě, spojila mnoho významných osobností Mladé Boleslavi. Vznik spolku oficiálně povolilo c. k. místodržitelství v království Českém výnosem ze dne 23. července 1908.²² KPU byl ustaven valnou hromadou v úterý 8. prosince 1908 v sále okresní Hospodářské záložny²³ v Mladé Boleslavi. Valnou hromadu zahájil Emil Tréval proslovem. Místní spisovatel František Sekanina poté přednesl úvodní pojednání o významu umění a zaznamenal mezi posluchači velký

17 MĚSTECKÁ, S.: c. d., s. 27-36.

18 ČAPKA, F.: *Dějiny země Koruny české v datech* [online], Libri: Praha, 2010 [vid. 27. 2. 2013], dostupné z: <http://libri.cz/databaze/dejiny/text/t80.html#19140000>.

19 BENEŠ, L. - HERČÍK, K. a kol.: c. d., s. 128-129.

20 Foto v příloze č. 11.

21 Václav Walter „Emil Tréval“ (1859-1929) - český lékař, spisovatel, jeho hry byly uvedeny na scéně Národního divadla, na mnohých svých dílech spolupracoval s manželkou Zdeňkou.

22 Viz příloha č. 8.

23 Dnes Česká spořitelna na Náměstí míru.

ohlas. Členové schůze schválili stanovy spolku a členský příspěvek ve výši 4 K. Došlo též k volbám do zástupné rady Klubu přátel umění. Byl zvolen předseda Emil Tréval a místopředseda profesor Václav Řehák. Jednatelům spolku, který jej zastupoval v jednání s veřejností, byl František Sís. Další členové spolku pocházeli ze všech vrstev společnosti. Proběhla volba výboru spolku, jenž měl spolek navenek reprezentovat. Zvolený výbor spolku sestával z občanů města: ředitel školy K. Zdráhal, profesor Dr. Folprecht, profesor Dr. Frinta, obchodník Miroslav Domalip, profesor Bedřich Kavánek, odborný učitel Kamil Mauermann, berní správce Vincent Jezdinský, Dr. Karel Elleder, c. k. auskultant²⁴ V. Tomsa, profesor Dr. Buchar, učitel Lidmil Skorkovský, spisovatelka Terezie Svatová a spisovatelka Zdeňka Walterová, manželka Václava Waltera.²⁵ Mezi prvními členy KPU byli také pánové Václav Laurin a Václav Klement.²⁶

KPU si stanovil za úkol působit nejen v Mladé Boleslavi, ale také pro celé Pojizeří. Svou činností spolek navázal na menší místní spolek, který v dřívějších letech v kraji působil, na literárně umělecký kroužek.²⁷ Jedním z hlavních cílů spolku bylo zřídit výstavní prostory, v nichž by mohli prezentovat umělecká díla a vzdělávat veřejnost. Obrazy byly jeho reprezentanty pro spolek kupovány buď z výtěžků z konaných výstav nebo byly získávány darem od dobrodinců. K takovým patřil také mladoboleslavský rodák a jeden ze zakládajících členů spolku pan Bedřich Kočí,²⁸ který věnoval přibližně 80 kusů originálních pláten. Obrazy sice technicky vzato věnoval Bedřich Kočí městu, ale péči o ně svěřil právě Klubu přátel umění. Z počátku spolek nevlastnil žádné plastiky, ovšem v tomto směru měli být nápomocni akademičtí sochaři, kteří v době ustavení spolku pracovali na sochařské výzdobě mladoboleslavského městského divadla. Mezi tyto patřili například Jan Štursa, Jiří Vorel či Jindřich Čapek. Pořádání výstav, které by pozdvihly úroveň pojizerské kultury, bylo jedním ze stěžejních sloupů stanov spolku. Výstavy se však neměly konat pouze v sídelním městě spolku, nýbrž by putovaly po předních městech Pojizeří, mezi které je možno řadit Turnov, Mnichovo Hradiště či Sobotku. V každém z pojizerských měst později působili důvěrníci spolku. Spolek měl také pořádat přednášky pro veřejnost a umělecké večírky. Tehdejší starosta města Mladá Boleslav, Ph. Bohumil Matoušek přislíbil KPU podporu města. Spolek měl

²⁴ Právnický, absolvent právnické fakulty, který ještě nesložil státní závěrečné zkoušky.

²⁵ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, i. č. 1, nestr., 8.12.1908.

²⁶ SOKA MB, fond KPU MB, *Evidenční kniha členů – 1909-1917*, i. č. 6.

²⁷ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 8.12.1908.

²⁸ Bedřich Kočí (1869-1955 - nakladatel, knihkupec, rodák z Mladé Boleslavi.

vystavovat také díla žijících místních umělců. Konečným cílem mělo být zřízení Uměleckoprůmyslového muzea.²⁹

1.3 Stanovy Klubu přátel umění

Stanovy tohoto spolku byly schválené výnosem c. k. místodržitelství v Praze ze dne 23. července 1908, č. 166.345. Vytisknuty byly L. Horákem v Mladé Boleslavi na jeho vlastní náklad. Spolek byl pojmenován Klub přátel umění a jeho sídlo bylo situováno do Mladé Boleslavi. KPU byl založen za účelem: „*pečovati o uměleckou síň pro české Pojizeří, pěstovati krásná umění a krásnou literaturu, šířiti zájem a porozumění pro ně a hájiti jejich prospěchů – se zvláštním zřetelem k umění specificky pojizerskému.*“³⁰ Jeho činnost měla spočívat především v pořádání výstav, přednášek. Dále v provozování knihovny s čítárnou, vydávání děl a spisů a pořádání výletů a schůzí.

Členové spolku byli rozděleni na zakládající a skutečné. Zakládajícím členem mohl být každý, kdo spolku věnoval minimálně částku 100 K nebo věnoval umělecký předmět ve stejné hodnotě. Skuteční členové byli přijímáni na základě rozhodnutí výboru. Členství ve spolku s sebou neslo mnoho práv a povinností, např. Právo užívat spolkového jmění a výhod a povinnost platit členské příspěvky. KPU spravoval zvolený výbor, v jehož čele byl předseda. Ten mohl být v případě potřeby zastoupen místopředsdou. Stanovy dále upřesňovaly pravidla voleb do výboru a pravomoci jednotlivých členů výboru a valné hromady.³¹

ČINNOST SPOLKU

1.4 KPU v letech 1908-1918

Spolek začal rozvíjet svou aktivitu od začátku roku 1909. Obrazy, které byly získány darem od pana Kočího, byly dočasně uloženy v mladoboleslavském Sboru českých bratří, který prošel rozsáhlou rekonstrukcí. Bohužel se však jednalo o naprosto nevhodné umístění, jelikož ve Sboru byla příliš vysoká hladina vlhkosti vzduchu, která

29 SOKA MB, fond KPU MB, *Knihy zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 8.12.1908.

30 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Stanovy, založení a likvidace spolku 1908-1951*, i. č. 12, *Stanovy Spolku Klub přátel umění pro české Pojizeří*, s. 2.

31 Tamtéž, s. 1 - 8.

vzácným obrazům neprospívala.³² Bylo proto třeba, co nejrychleji nalézt jiné vhodné prostory. V lednu 1909 došlo k přemístění některých obrazů do budovy druhé obecné dívčí školy,³³ ovšem nejednalo se o konečné umístění. Předseda muzejního spolku pan František Bareš,³⁴ který zajistil umístění obrazů ve Sboru českých bratří, si zanechal u sebe v úschově deset exemplářů. Jeden obraz převzal do úschovy jednatel KPU František Sís. Zástupci KPU si však pro obrazy představovali mnohem důstojnější umístění. Mezi členy spolku došlo k dohodě, že začnou naléhat na městskou radu, jakožto oficiálního vlastníka obrazů.³⁵ V květnu městská rada nabídla spolku místnosti, které měl v užívání přírodovědecký odbor. KPU nabídku nepřijal, ačkoliv místnosti byly dostatečně prostorné a osvětlené. Cílem spolku totiž bylo získat vlastní výstavní síň.³⁶ c. k. ministerstvo kultu a vyučování podpořilo činnost nového spolku udělením dotace 300 K.³⁷ V prvním roce existence spolku se KPU snažil získat si mladoboleslavské publikum a nové členy. Aby si zajistili členství významných osobností, zasílali významným osobnostem nabídku, aby se stali zakládajícími členy.³⁸ V červnu 1909 měl spolek přes 210 členů. Členové dostali v listopadu 1910 poprvé odměnu za své členství v KPU. Jednalo se o výtisky knihy Emila Trévala „*Antiky*“, které darovala Zdeňka Walterová.³⁹ Od té doby byly prémie oblíbeným zpestřením každoročních valných hromad.

V roce 1910 získal spolek šest plátů díky štědrému daru slečny Boženy Vohánkové,⁴⁰ pana Kavánka a profesora Krále. Od sochaře Jindřicha Čapka zakoupili výhodně šest sochařských děl, kterými značně rozšířili spolkovou sbírku.⁴¹ V rámci schůzí spolku bylo rozhodnuto, že se KPU bude účastnit Krajské výstavy, která byla plánována na rok 1912. Od podzimu 1911 zástupci KPU vyjednávali s Výstavním

32 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 11.12.1908.

33 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, i. č. 15, dopis z 2.2.1909 od Rady města MB, s. 5.

34 František Bareš (1851-1924) - profesor místní reálky, historik, muzejník.

35 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 16.1.1909.

36 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 27.5.1909.

37 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, i. č. 15, dopis z 13.8.1909 od c. k. místodržitelství, s. 24.

38 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 27.1.1909.

39 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 15.1.1910.

40 Božena Vohánková (1881-1950) - mladoboleslavská malířka.

41 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 31.10.1910.

ředitelstvím podmínky účasti KPU na této mimořádné události. Spolek obdržel také v roce 1911 dotaci od c. k. ministerstva kultu a vyučování ve výši 400 K.⁴²

Pro vybudování výstavní síně spolek nepodnikl v období 1911/1912 žádné kroky z důvodu zhoršené finanční situace. Dne 24. listopadu 1912 proběhla valná hromada, na níž byl zvolen novým předsedou školní inspektor B. Tyšle, ovšem někteří členové s volbou nesouhlasili. Po nových volbách byl předsedou zvolen opět Václav Walter. Jednatelem spolku pro nové období byl zvolen pan B. Mates. Také v tomto období získal spolek dotaci od c. k. ministerstva kultu a vyučování ve výši 400 K. Dotace spolku byla udělena díky intervenci říšského poslance Maštálky.⁴³

Hlavním úkolem, který si členové spolku pro období od konce roku 1912 stanovili, byla revize stanov spolku. Úkol byl svěřen panu továrníku Mauermannovi. Od listopadu 1913 stál v čele spolku nový předseda Ferdinand Strejček,⁴⁴ který na postu setrval dlouhá léta.⁴⁵ Práce spolku byla velmi ztížena těžkou finanční situací, z toho důvodu nastal útlum v činnosti. Velmi významnou událostí byla premiéra hry Tiberius⁴⁶ pocházející z autorské tvorby zakladatele spolku Emila Trévala v Národním divadle. Členové spolku jeli v hojném počtu podpořit Trévalovu premiéru, která proběhla 11. prosince 1914.⁴⁷ Spolku se podařilo získat v roce 1913 dvě subvence pro svou činnost: 400 K od c. k. ministerstva kultury a vyučování a 50 K od Hospodářské záložny se sídlem v Mladé Boleslavi.⁴⁸ Jednalo se o poslední dotaci do konce první světové války.

Během válečných let byla z důvodu všeobecné krize společnosti činnost spolku velmi omezena, ale i přes tento fakt, některé kulturní akce proběhly. Finanční situace se nezlepšila ani v roce 1915, protože spolek se usnesl vypůjčit si od městské Spořitelny 200 K.⁴⁹ V roce 1916 nevyvíjel KPU žádnou činnost pro nedostatek finančních

42 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od c.k.okresního hejtmanství v MB z 19.7.1910, s. 55.

43 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od Maštálky z 12.11.1912.

44 Ferdinand Strejček (1878-1963) - profesor mladoboleslavské reálky, historik, literární kritik.

45 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 30.11.1913.

46 Archív Národního divadla v Praze vlastní dokumentaci k uvedené Trévalově inscenaci a k dvěma dalším. Dostupné z: <http://archiv.narodni-divadlo.cz/default.aspx?jz=cs&dk=Titul.aspx&sz=0&ti=2470&abc=T&pn=356affcc-f301-3000-85ff-c11223344aaa>.

47 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 8.12.1914.

48 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 25.2.1914.

49 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 15.10.1915.

prostředků a volných místností.⁵⁰ Pro nepříznivou situaci a nezájem veřejnosti došlo k dohodě o vzájemné spolupráci na pořádání kulturních akcí mezi zástupci KPU a Spolkem paní a dívek.⁵¹ Období uzavřela valná hromada 23. dubna 1918.

Pro demonstraci pestrosti programu spolku v prvním desetiletí jeho činnosti obsahuje tato kapitola přehled některých akcí.⁵²

1.4.1 Výstavy

První výstava byla otevřena veřejnosti od 20. května do 10. června 1909. Expozice představila díla malíře Jana Dědiny. Jelikož spolek neměl v té době vlastní prostory pro konání výstavy, došlo k vyjednávání se zástupci místního Sokola o zapůjčení malého sálu v jejich hlavním sídle. Sokol chtěl za pronájem sálu 50 K.⁵³ Pro potřeby výstavy byly vytištěny katalogy. Výstava zaznamenala tak velký úspěch, že představitelé spolku začali domlouvat putování výstavy po okolních městech. Nakonec byla 18. srpna v Turnově za účasti některých členů KPU otevřena výstava Jana Dědiny.⁵⁴

Od roku 1910 členové spolku plánovali více výstav. Aby se akce KPU dostaly do širšího povědomí veřejnosti, nechával spolek tisknout také plakáty. Ovšem v dubnu došlo ke sporu s panem Horákem, jehož firma zajišťovala tisk 75 % tiskopisů a katalogů výstav. KPU dal přednost levnější firmě Hejda a Zbroj, s čímž se pan Horák těžko smiřoval. Na oplátku za ušlý zisk začal pan Horák s bojkotem spolku - netiskl na plakátech, co KPU chtěl. Nakonec se jeho bojkot nezdařil, protože spolek si najal pouliční roznašeče letáků a informoval o svém programu také tisk.⁵⁵ V únoru 1910 dostali nabídku, aby připravili výstavu turnovských drahokamů. Ovšem stejnou nabídku dostal také Spolek paní a dívek, což zjistili jen díky tomu, že paní Hoblová, zakladatelka Spolku paní a dívek, byla zároveň členkou KPU. V dubnu paní Hoblová oznámila, že Spolek paní a dívek se vzdal pořádání výstavy ve prospěch KPU. Výstava, která se konala od 3. dubna do 24. dubna 1910 v mladoboleslavské Sokolovně, představovala díla Jaroslava Panušky. Expozice přilákala velké množství návštěvníků. V květnu bylo jasně stanoveno, že od 26. června do 3. července bude návštěvníkům

50 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 9.1.1917.

51 Tamtéž, 9.1.1917.

52 Veškeré akce KPU v letech 1908-1918 jsou v tabulce v příloze č. 2.

53 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 15.4.1909.

54 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 27.5.1909.

55 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 7.4.1910.

otevřena výstava, jenž jim byla začátkem roku přenechána Spolkem paní a dívek: „*prací zemské školy gobelínů a koberců ve Valašském Meziříčí, zboží zlatnického a drahokamů c. k. odborné školy v Turnově a výrobků pletených odborné školy v Bakově*“⁵⁶ Spolek paní a dívek propůjčil výstavní sál svého spolkového domu v Jaselské ulici. KPU se jim odvděčil polovinou výtěžku.⁵⁷

Od 14. května do 6. června 1911 měli obyvatelé Mladé Boleslavi možnost navštívit výstavu malířů Viktora Strettiho a Bohuslava Dvořáka.⁵⁸ Výstava proběhla v sále Tělovýchovné jednoty Sokol.⁵⁹ Informace o konání výstavy rozšířili členové KPU i mezi studenty a žáky místních škol, jelikož spoléhali na to, že se děti zmíní doma rodičům. V roce 1912 Mladá Boleslav hostila Severočeskou výstavu, které se spolek též účastnil. KPU si prostřednictvím korespondence s výstavním ředitelstvím Severočeské výstavy sjednal vlastní místnosti s tím, že výboru po vyúčtování zašlou 10 % z vybraného vstupného.⁶⁰ Výstavní ředitelství poskytlo KPU severní křídlo druhého patra zdejší reálky,⁶¹ která se nachází v Palackého ulici, v přímém sousedství s Masarykovými sady.⁶² Pro výstavu byly určeny jednotlivé odbory: literární, hudební, umělecko-průmyslový a výtvarný. O významném postavení KPU v rámci Severočeské výstavy svědčí fakt, že jeho zástupci byli přizváni k rozhodování o vítězi soutěže na návrh plakátu pro akci.⁶³

Ve dnech 1. až 18. května 1913 probíhala v sále starého pivovaru výstava uměleckých děl Hugona Böttingera. Původně představitelé KPU plánovali, že výstavu otevrou v sále Sokolovny, ovšem Sokolníci v té době potřebovali nacvičovat na vystoupení ku příležitosti oslav padesáti let existence Tělovýchovné jednoty v Mladé Boleslavi.⁶⁴ Výstavu Böttingera organizoval KPU spolu se Spolkem paní a dívek.⁶⁵

56 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 4.5.1910.

57 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od Spolku paní a dívek z 28.4.1910, s. 48.

58 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 8.4.1911.

59 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od TJ Sokol z 9.2.1911, s. 77.

60 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od výst.ředitelství z 20.12.1911, s. 34.

61 Dnes Gymnázium Dr. Josefa Pekaře.

62 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 27.1.1912.

63 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od výst. ředitelství z 30.11.1911, s. 90.

64 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, ... , dopis od TJ Sokol z 2.3.1913, s.115.

65 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č.1, spis *Plány a zprávy o činnosti*, i. č. 14, Jednatelská zpráva

Výstava zaznamenala velmi nízkou návštěvnost, pravděpodobně z důvodu umístění v neatraktivní periferní části města. Na podzim přichystal spolek pro mladoboleslavskou veřejnost další expozici, opět ve spolupráci se Spolkem paní a dívek. Od 14. do 17. listopadu se konala v prostorách ženského spolku expozice slovenského lidového umění zaměřená na výšivky a keramiku. Vystavované předměty pocházely z tvorby členů spolku slovenských paní Lípa a ze skalického výšivkářského družstva. Výstava měla za úkol vyzdvihnout krásy národního umění.⁶⁶ Ve dnech od 16. května do 7. června 1914 pořádal KPU výstavu malíře Josefa Ullmana.

1.4.2 Koncerty

Na začátku sledovaného období byl pořádán vždy jeden koncert za rok. Mladoboleslavský hudební život obohacovaly jak hostující soubory s renomovanými umělci, tak místní umělci, pro něž byla hudba srdeční záležitostí. Zahajovací koncert KPU se uskutečnil 27. října 1909. Na koncertu v budově Okresní hospodářské záložny vystupovala operní pěvkyně Jůža Schulzová za doprovodu operního pěvce Miloše Heideho.⁶⁷ Další hudební večer proběhl následujícího roku 29. října. Své vystoupení si připravily místní zpěvačky K. Šeráková a A. Hamáčková, na klavír je doprovázel Ladislav Skorkovský. Zahajovací večer třetí hudební sezony proběhl 29. října 1911 v sále Hospodářské záložny. Zazněly skladby největších mistrů vážné hudby: Antonína Dvořáka, Wolfganga A. Mozarta a Ludwiga van Beethovena. Zapěl učitel Sládeček. KPU spolu se spolkem profesorů z Mladé Boleslavi uspořádal 12. ledna 1912 koncert slavné Loly Beranové. Výtěžek z koncertu putoval na stavbu pomníku Svatopluku Čechovi.⁶⁸ KPU zorganizoval 19. listopadu téhož roku dobročinný koncert dechového kvarteta Národního divadla ve prospěch Červeného kříže.⁶⁹ Na začátek prosince 1912 připravil spolek svému publiku poslední hudební večer.⁷⁰ Po delší odmlce byli v dubnu 1915 pozváni koncertní mistr Kobelík a klavírní virtuos Štěpán, aby poctili příznivce

---

1912/1913, s. 11.

66 Tamtéž.

67 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, ... , program KPU, s. 32.

68 Svatopluk Čech (1846-1908) - český básník, prozaik, novinář a cestovatel.

69 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, ... , 24.11.1912.

70 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č.1, spis *Plány a zprávy o činnosti*, i. č. 14, jednatelská zpráva 1912/1913, s. 11.

hudby svým vystoupením. Výtěžek z koncertu byl opět věnován Červenému kříži.⁷¹ Dne 3. října 1917 na pozvání KPU vystoupila ve městě Česká filharmonie.⁷²

1.4.3 Večírky

Členové spolku se dohodli, že 30. ledna 1909 uskuteční první večer, kterým odstartují svou činnost. Naplánovali hudebně-literární večer v budově místní Hospodářské záložny. Program měl být vskutku bohatý: přednáška dramaturga Jaroslava Kampra „*O vývoji moderního dramatu*“ a pěvecké vystoupení Jůži Schulzové za doprovodu Miloše Heideho. Ovšem z plánů sešlo a večer se nakonec nekonal.⁷³ První realizovaný byl soukromý večírek, který proběhl 16. března 1909 v budově Měšťanské besedy. Večírek zahájil prof. Folprecht přednáškou o Nikolaji Vasiljevičovi Gogolovi. Následující večírek z 3. dubna byl určen široké veřejnosti. Malíř Jan Dědina zpestřil večírek přednáškou, v hudební části večírku vystoupila mladoboleslavská filharmonie.⁷⁴

V druhém roce působení spolku proběhly dva večírky. Večírek z 20. ledna 1910, věnovaný političce Boženě Vikové-Kunětické,⁷⁵ která přijela do Mladé Boleslavi přednášet. Hudební program obstarala místní zpěvačka Božena Šmelhauzová za doprovodu pianistky paní Čížkové-Juchlenové. Dne 12. února se Městská beseda stala dějištěm dalšího večírku, jehož kulturní vložkou bylo klavírní vystoupení zapisovatele spolku Ladislava Skorkovského.⁷⁶ Dne 14. ledna 1911 v hotelu „*U Vysokých*“ byl uspořádán večírek, který obohatila svým pěveckým vystoupením Božena Šmelhauzová. Večírek ze dne 16. prosince 1911 zahájil profesor Ferdinand Strejček přednáškou, v níž pojednal o básnickém díle Svatopluka Čecha.⁷⁷

Problém nedostatku volných místností se alespoň na nějaký čas vyřešil začátkem roku 1913. Spolek paní a dívek tehdy poskytl KPU pro pořádání večírků sál svého spolkového domu v Jaselské ulici. První večírek se konal 8. února 1913. Večírek měl bohatý program: profesor Vítek zarecitoval několik básní, slečna Křížová zazpívala za

71 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, novinový výstřižek, s. 158.

72 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 23.4.1918 .

73 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 16.1.1909.

74 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 3.3.1909.

75 Božena Viková-Kunětická (1862-1934) - první česká poslankyně, spisovatelka, feministka.

76 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 4.2.1910.

77 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopisnice od F. Strejčka z 5.12.1911, s. 91.

hudebního doprovodu pánů Žervy a Sýkory. Vystoupil také pěvecký sbor místního Sokola.⁷⁸ Dne 21. ledna 1914 byl s velkým očekáváním uskutečněn večírek věnovaný Mikoláši Alšovi. Současně došlo na večírku k promítání diapozitivů z archívu místního Sokola. O Mikuláši Alšovi měl poreferovat na večírku malíř Jaroslav Jareš ve své přednášce, bohužel se však nedostavil. Na poslední chvíli jej zastoupil pan Jeřábek z Turnova. Představitelé spolku očekávali hojnou návštěvnost večírku, ovšem opak byl pravdou.⁷⁹ Literárně zaměřený večírek proběhl 22. června téhož roku. Emil Tréval na večírku přednesl jednoaktovku ze své tvorby a Ferdinand Strejček pojednal „*O vzájemném poměru básníků Vrchlického, Sládka a Zeyera.*“⁸⁰ Během války se nekonaly večírky. Po delší odmlce sál Spolku paní a dívek hostil 8. července 1915 večírek uspořádaný ku příležitosti 80. narozenin Adolfa Hejduka.⁸¹ Večírek věnovaný vzpomínce na Vincence Zahradníka, měl rozptýlit obyvatele Mladé Boleslavi dne 12. prosince 1916.⁸² Poslední večírek sledovaného období, na počest 70. narozenin Elišky Krásnohorské,⁸³ se rozhodli KPU a Spolek paní a dívek uspořádat dne 22. listopadu 1917. Výtěžek z večera byl na návrh Spolku paní a dívek a se svolením Krásnohorské i KPU věnován třem nadaným studentkám.⁸⁴

1.4.4 Přednášky

Přednášky, které spolek zajišťoval, lze rozdělit na samostatné přednášky a na přednášky v rámci večírků nebo k probíhajícím výstavám. První samostatná přednáška pod záštitou KPU byla konána 20. ledna 1910. Pozvána byla Božena Kunětická, která pojednala o tématu psychologie české ženy.⁸⁵ Dne 3. března přednášel Dr. Folprecht o Michailu P. Arcybaševu.⁸⁶ K výstavě z přelomu června a července 1910 přichystal spolek cyklus tří odborných přednášek. První přednáška Josefa Maška: „*O broušení drahokamů*“ odstartovala vernisáž výstavy dne 26. června. Na 3. července připravil

78 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 29.1.1913.

79 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 25.2.1914.

80 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 15.6.1914.

81 Adolf Heyduk (1835-1923) - český básník, představitel májovců.

82 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 23.4.1917.

83 Alžběta Pechová „*Eliška Krásnohorská*“ (1847-1926) – česká básnířka, libretistka, spisovatelka.

84 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od Spolku paní a dívek z 12.3.1918, s. 161.

85 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 8.1.1910.

86 Michail Petrovič Arcybašev (1878-1927) - ruský dekadentní a naturalistický prozaik.

návštěvníkům výstavy Jaroslav Král přednášku: „*O gobelinech*“. V posledním týdnu výstavy přednášel J. Trautes „*O zařízení moderního interiéru*“.⁸⁷

František Sekanina vedl přednášku na večírku ze dne 14. ledna 1911 v hotelu „*U Vysokých*“. Sekanina přítomnému obecenstvu pojednal o ruském prozaiku Lvu Nikolajeviči Tolstém.⁸⁸ Ku příležitosti slavnostní vernisáže výstavy Strettiho a Dvořáka v květnu, přednášel F. V. Krejčí „*O dvou směrech v umění*“. Samostatná přednáška se uskutečnila 21. května, spisovatel Karel Domorázek-Mráz přednášel o českém leptu a grafickém umění.⁸⁹ Dne 26. února 1912 přednášel v Mladé Boleslavi na pozvání KPU konzervátor Zdeněk Wirth.⁹⁰ Přednáška z jiného soudku byla uspořádána v mladoboleslavském městském divadle dne 4. listopadu 1913. Město poctil svou návštěvou spisovatel a cestovatel Jan Havlasa. Svůj výklad s názvem: „*O ostrovech bohů*“ zasvětil krásám korálových ostrovů a člověkem nedotčené civilizaci. Přednášku na téma Zikmund Winter pronesl profesor Ferdinand Strejček 26. listopadu.⁹¹

1.4.5 Další činnost

Počátkem roku 1909 se KPU zavázal mladoboleslavské veřejnosti, že se zasadí o zbudování pomníku spisovateli Václavu Matyášovi Lipovskému.⁹² Svůj závazek vzali vážně. První sochař, který se nabídl na projekt vyhotovení pomníku byl Jan Štursa. V měsíci říjnu však představitelé spolku zadali realizaci pomníku věnovaného sochaři Jindřichu Čapkovi.⁹³ Pomník byl slavnostně odhalen 27. října v 15. hodin na mladoboleslavském starém hřbitově. Ku příležitosti odhalení promluvil spisovatel Josef Lukavský. Doprovodným počinem k uctění památky spisovatele Lipovského bylo vydání publikace s názvem: „*Skromní a zapomenutí*“.⁹⁴

Pro rozšíření obzorů členů KPU byly pořádány také exkurze do zajímavých lokací. První exkurze spolku byla realizována 2. října 1911. Cílem byla Lysá nad Labem. Spolek pokračoval v organizaci charitativních akcí. Ve prospěch Červeného kříže

87 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 20.5.1910.

88 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 6.2.1911.

89 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, jednateleská zpráva 27.11.1911.

90 Zdeněk Wirth (1878-1961) - historik umění, teoretik, organizátor památkové péče.

91 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 31.10.1913.

92 Václav Matyáš Lipovský(1838-1903) - český prozaik.

93 Jindřich Václav Čapek (1837-1895) - český sochař.

94 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, program KPU, s. 32.

v Mladé Boleslavi bylo v březnu 1915 uspořádáno představení Trévalova „*Tiberia*“. Spolek zaslal v roce 1916 delegaci jak na pohřeb císaře Františka Josefa I., tak na okresní oslavu nastolení Karla I. na císařský trůn. KPU se snažil pomoci lidem postiženým válkou, např. spolku pro podporu vdov a sirotek po padlých vojácích věnovali členové 24 K.⁹⁵ K uctění památky umělců byly v roce 1918 konány dva pietní večery: 7. února proběhl večer věnovaný Josefu Cyrilu Sychovi⁹⁶ a 22. února večer Svatopluku Čechovi. Poslední společenskou událostí v tomto období byl jarní večer věnovaný Boženě Vohánkové.⁹⁷

MLADÁ BOLESLAV ZA PRVNÍ REPUBLIKY

Mladoboleslavsko bylo díky strojírenskému a textilnímu průmyslu velmi rozvinutým městem. Rozhodující zásluhu na novém ekonomickém rozkvětu města po válce měla továrna pánů Václava Laurina a Václava Klementa. V roce 1925 se firma Laurin&Klement spojila s firmou ŠKODA Plzeň. Továrna se díky tomuto spojení rozrůstala a začala s pásovou výrobou automobilů.⁹⁸ Pro potřeby automobilové výroby vznikalo v městě a okolí mnoho nových firem. Do města se také dostávali za prací noví dělníci, kteří rozšiřovali město o nové čtvrti: Habeš, Kolonie, Slavoj. Pro činnost KPU měl velký význam rok 1927, kdy Mladá Boleslav byla znovu dějištěm Severočeské výstavy. Trvala celé tři měsíce a navštívilo ji téměř 750 000 osob. K nejvýznamnějším návštěvníkům patřil prezident T. G. Masaryk.⁹⁹ Po velkolepé výstavě zůstal zachován jediný pavilon, který později KPU využíval pro své výstavy a přednášky.

Menší doba útlumu nastala v celém Československu následkem hospodářské krize, která nastala ve světě po krachu na new yorské burze v září roku 1933. V Československu se projevila v plné míře na jaře roku 1934.¹⁰⁰ Škodovka byla také krizí zasažena, ovšem díky novému modelu Popular, který byl poprvé představený světové veřejnosti v roce 1934, se automobilka dostala z nejhorších ekonomických

95 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 23.4.1917.

96 Josef Cyril Sychra (1859-1935) - hudební pedagog, skladatel, sbormistr a varhaník.

97 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 23.4.1918.

98 BENEŠ, L. - HERČÍK, K. a kol.: c. d., s. 128.

99 Rozhovor s PhDr. Karlem Herčíkem, historik a profesor gymnázia v Mladé Boleslavi, 30. ledna 2013, MB.

100 ČAPKA, F: *Dějiny země Koruny české v datech* [online], Libri: Praha, 2010 [vid. 27. 2. 2013], dostupné z: <http://libri.cz/databaze/dejiny/text/t89.html#19290000>.

obtíží. Z krize městu také pomohl Národohospodářský ústav, který podporoval investice ve městě.¹⁰¹

1.5 KPU za první republiky

Spolek vkročil do nové republiky velice nejistým krokem. Postupný nezájem veřejnosti, který byl typický pro válečné období, pokračoval také v prvních letech Československa. Počet pořádaných podniků se postupně snižoval.¹⁰² Za vyvrcholení krize můžeme považovat výstavu, kterou KPU uspořádal v létě 1925. Jednalo se o expozici děl pocházejících z tvorby Jednoty výtvarných umělců, která skončila pro minimální návštěvnost naprostým fiaskem. Výstavu připravoval sám pokladník spolku, profesor Regner, jelikož nikdo jiný se tehdy k organizaci nepřihlásil. Regner po výstavě rezignoval na svou funkci, jelikož považoval výsledky výstavy za osobní selhání.¹⁰³ Zápisy z jednotlivých schůzí členstva KPU byly postupně omezovány na minimum informací.

Činovníci spolku velmi usilovali o získání prostor, v nichž by mohli uskutečňovat kulturní podniky. Také v novém období jejich snahy neutuchaly. V listopadu 1918 podali zástupci KPU žádost k mladoboleslavskému Národnímu výboru o pronájem místností, které se nacházely v budově důstojnického kasina.¹⁰⁴ Městské zastupitelstvo jejich požadavek zamítlo s odůvodněním, že žádné volné místnosti v kasinu nebyly.¹⁰⁵ V únoru 1921 se městská rada zařídila stálé umístění obrazů v aule mladoboleslavské reálky. Obrazy byly veřejnosti přístupné vždy v neděli a o svátcích v dopoledních hodinách, čímž se alespoň částečně splnilo přání dárce základu obrazové sbírky, Bedřicha Kočího.¹⁰⁶ Ve městě se v únoru 1925 uvažovalo o zřízení nového koncertního sálu v projektovaném Okresním domě, ovšem o této možnosti činovníci KPU později nevyjednávali. Hlavní činnost představitelů spolku se od roku 1926 zaměřovala na jednání o zřízení výstavního pavilonu, který by se stal svatostánkem činnosti spolku.¹⁰⁷

¹⁰¹ BENEŠ, L. - HERČÍK, K. a kol.: c. d., s. 133-136.

¹⁰² Veškeré akce KPU jsou v tabulkách v příloze: 1918-28 příloha č. 3, 1929-31 příloha č. 4, 1931-38 příloha č. 5.

¹⁰³ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 11.9.1925.

¹⁰⁴ Viz Kasárny na Jičínské ulici v MB.

¹⁰⁵ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od rady města MB z 11.12.1918, s. 166.

¹⁰⁶ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Styk s úřady a jinými korporacemi*, dopis od rady města MB z 3.3.1921., s. 179.

¹⁰⁷ Viz kapitola Kauza Pavilon.

Velkou nadějí činovníkům spolku nabízely plány na rok 1927, kdy Mladá Boleslav znovu spolupřádala výstavu Severních Čech. Spolek tím dostal tolik potřebný podnět pro rozvoj činnosti. Rozhodli se mimo jiné vyzvat bývalé členy spolku k účasti na přípravách pro rok 1927.¹⁰⁸ K rozšíření veřejného povědomí o konaných akcích výrazně přispělo rozhodnutí zřídit Sbor důvěrníků spolku z okolních měst.¹⁰⁹ Již v létě 1930 měl spolek důvěrníky v Dolním Bousově, Dobrovici, Benátkách a v Kosmonosích.¹¹⁰ Samotné nabytí pavilonu přispělo k tomu, že mladoboleslavská veřejnost si opět našla cestu ke KPU, jak dokládá výrazné zlepšení finanční situace a nárůst členské základny. Období existence pavilonu bylo bezpochyby obdobím největšího rozmachu spolku.¹¹¹

Kooperace s ostatními institucemi a spolky na organizování kulturních akcí ve městě byla nejen v tomto období nezbytná. KPU navázal začátkem roku 1922 spoluprací s Klubem za starou Prahu, jehož činnost byla zaměřena na ochranu významných kulturních památek. Klub za starou Prahu nabídl KPU možnost zřídit v Mladé Boleslavi místní odnož spolku. Výbor spolku se zřízením jednohlasně souhlasil a do čela nově ustaveného odboru Klubu za starou Prahu byl jmenován profesor Zdeněk Kamper.¹¹² O činnosti odboru však nejsou v zápisech ze schůzí odborů žádné zprávy. Diskuze jeho o znovuoobnovení proběhla až v dubnu 1926 na schůzi členstva. Památkový odbor například prosadil v létě velmi potřebnou rekonstrukci Havelského hřbitova, která zabránila úplnému rozpadu několika náhrobních desek.¹¹³ Výlety, které spolek pořádal, se vždy těšily bohaté účasti. Z tohoto důvodu spolek navázal v roce 1930 spoluprací s Klubem československých turistů, který zařídil výletníkům z obou sdružení výrazné slevy na jízdném.¹¹⁴ Postupem času se KPU stal členem několika místních organizací, které se významně podílely na rozvoji kulturního života v Mladé Boleslavi, např.: Osvětový sbor, Umělecká beseda.¹¹⁵ Velkou novinkou, která se rychle ujala, bylo pořádání abonentních koncertů. První cyklus obsahoval tři koncerty, za něž návštěvník zaplatil 50 K.¹¹⁶

¹⁰⁸ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 14.2.1926.

¹⁰⁹ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č.1, spis *Plány a zprávy o činnosti*, i. č. 14, zpráva o činnosti VO 1930, s. 19.

¹¹⁰ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 20.6.1930.

¹¹¹ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 3.10.1930.

¹¹² Zdeněk Kamper (1880-1965) literární historik, profesor reálky.

¹¹³ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 21.5.1926.

¹¹⁴ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 1.9.1930.

¹¹⁵ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1932-1941*, i. č. 2, 5.4.1932.

¹¹⁶ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 20.6.1930.

Došlo také k několika důležitým reorganizacím uvnitř spolku. Od roku 1920 připravovaly kulturní podniky jednotlivé odbory KPU: výtvarný, hudební a později také literární. V říjnu 1920 získal hudební odbor velmi cenné hudebniny od sdružení ochotníků hudebníků „*Filharmonie*“, které skončilo svou činnost během války. Ovšem v případě znovuoobnovení sdružení, by byl hudební odbor nucen hudební archiv vrátit.¹¹⁷ Hudební odbor se však potýkal s velmi nízkou návštěvností svých podniků, proto došlo z rozhodnutí valné hromady 27. února 1922 k jeho zrušení.¹¹⁸ Činnost hudebního odboru však byla zanedlouho obnovena.

Pod patronací KPU pracoval od roku 1920 samostatný dramatický odbor „*Malá scéna*“. O jeho zřízení se zasadili Václav Zima a Karel Prox.¹¹⁹ Výbor KPU souhlasil s ustavením odboru pod podmínkou, že vedoucí představitelé Malé scény by byli zároveň členy KPU. Václav Zima měl na starosti organizační strukturu dramatického odboru a Karel Prox zajišťoval umělecký program. Dramatický odbor se rychle rozvíjel, později měl největší zásluhu na obnovení činnosti spolku. Malá scéna podnikla v roce 1920 zájezd na Slovensko.¹²⁰ Existence dramatického odboru „*Malá scéna*“ byla ohrožena, když jej v roce 1925 opustil Karel Prox. Krizi divadelního odboru odvrátilo velké úsilí členů a půjčka od KPU.¹²¹

V roce 1929 proběhly na schůzích členů diskuze o nutné reorganizaci spolku kvůli plánovaným změnám stanov. Malá scéna se vyjádřila zásadně proti reorganizaci, jelikož její zástupci zatoužili po úplném odtržení z područí KPU.¹²² Nakonec k odtržení Malé scény přeci jen došlo. KPU byl přerozdělen na tři odbory: hudební, výtvarný a literárně-dramatický.¹²³ Literárně-dramatický odbor neměl dlouhého trvání, již během roku 1930 došlo k opětovnému rozdělení na dva nezávislé celky.¹²⁴ Malá scéna se definitivně odloučila od KPU začátkem roku 1933 a od té doby vystupovala jako spolek. Hlavní

---

117 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 6, spis *Činnost hudebního odboru*, i. č. 22, prohlášení *Filharmonie*, s. 6.

118 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 27.2.1922.

119 Karel Prox (1897-1927) - divadelní režisér.

120 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 16.2.1921.

121 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 9.2.1925.

122 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 31.1.1929.

123 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 7.3.1929.

124 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 17.12.1930.

představitel Malé scény, pan Zima, chtěl jménem spolku věnovat KPU 5 000 K za možnost působení v Pavilonu, ovšem po proběhlém sporu nabídku odvolal.¹²⁵

Spolek se podílel na stavbě několika pomníků a památníků. V roce 1921 zorganizovali stavbu pomníku věnovaného Svatopluku Čechovi. Projekt podstavce pomníku zpracoval mladoboleslavský architekt Karel Mauermann,¹²⁶ syn jednoho ze zakládajících členů, pana továrníka Mauermanna. Práci na pomníku se účastnily také: Spolek paní a dívek, Sokol a Okrášlovací spolek. O podporu pro významný počín požádaly spolky také město.¹²⁷ Slavnostní odhalení pomníku proběhlo 16. října 1921.¹²⁸ Zásluhy spoluzakladatele a dlouholetého předsedy Václava Waltera spolek řádně odměnil. Walter byl na schůzi valné hromady v dubnu 1919 jmenován čestným členem spolku.¹²⁹ Téhož roku Walter oslavil 60. narozeniny. K této příležitosti přichystali činovníci KPU slavnostní večer.¹³⁰ V únoru 1929 významný spisovatel a lékař náhle zemřel. Město zorganizovalo 10. listopadu téhož roku slavnostní odhalení pamětní desky Trévalovi, která dodnes zdobí fasádu budovy hlavní pošty na Komenského náměstí.¹³¹

Vzdělávání nových hudebníků ve městě nebylo dlouhá léta možné, jelikož pro tento účel neexistovala žádná odborná instituce. Činovníci spolku chtěli tento obrovský nedostatek napravit a od března 1929 diskutovali o založení městské hudební školy.¹³² KPU ustavil Kuratorium hudební školy, které mělo celou věc na starost. V kuratoriu byli zastoupeni: O. Lederer, Slaba, Dr. Kornell a Hönigsfeld. Hudební škola díky jejich usilovné práci vznikla a spolek pro rozjezd věnoval příspěvek 200 K.¹³³ KPU od roku 1934 pravidelně jednou ročně přispíval na činnost hudební školy částkou 300 K.¹³⁴

Od začátku roku 1933 panovala mezi některými členy KPU nevraživá atmosféra, která vyvrcholila v otevřenou roztržku po podzimní výstavě Zdeňky Burghauserové.

Vedoucí představitelé spolku zakoupili z výstavy za velmi vysokou částku jeden

125 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1932-1941*, 11.3.1934.

126 Karel Mauermann (1894-1959) - kameník, architekt.

127 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 15.4.1921.

128 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 25.10.1921.

129 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 20.4.1919.

130 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 19.1.1920.

131 Rozhovor s PhDr. Karlem Herčíkem, historik a profesor gymnázia v Mladé Boleslavi, 30. ledna 2013, MB.

132 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 29.3.1928

133 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 23.10.1928.

134 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1932-1941*, 11.3.1934.

z obrazů pro městskou galerii. Tento krok byl následně zhodnocen jako mocná protekce, jelikož z několika výstav významnějších umělců spolek žádná plátna nezakoupil.¹³⁵ Spor rozdělil KPU na dva zneprátelené tábory. Důvodů ke sporům zřejmě měli tito pánové více a koupě obrazů pravděpodobně posloužila jako záminka k vyřízení osobních rozporů. KPU se díky vnitřním poměrům stal terčem kritiky několika místních periodik: Stráž pojizeří, Obrana lidu, Večerní české slovo.¹³⁶ V čele kritizovaných stál předseda spolku Ota Lederer, kolem něhož se vytvořila skupina členů jednajících proti zájmům spolku. Členové KPU Ledererovi vyjádřili nedůvěru. Během hádek na schůzích členstva složilo funkci několik osob. Celá záležitost se řešila až do mimořádné valné hromady v březnu 1934, na které došlo ke změně spolkových stanov a k výměně celého vedení.¹³⁷

Od roku 1935 do konce sledovaného období se počet konaných kulturních akcí pro nezáměr společnosti postupně snižoval. Spolek se angažoval ve prospěch potřebných, když v téže roce vybral mezi svými členy částku 100 K na podporu sbírky pro nezaměstnané a na polévkovou akci. Nábor nových členů neprobíhal dle představ činovníků, proto pro zvýšení atraktivity členství ve spolku udělovali od roku 1937 prémie za každou novou přihlášku.¹³⁸ Upevňování vztahů mezi členy spolku probíhalo na přátelských večírcích, které byly zavedeny od podzimu 1937. První večírek určený pro rozvinutí vztahů mezi členy spolku proběhl 20. listopadu. Hudební odbor KPU zařídil, že k poslechu a k tanci zahrálo Mladoboleslavské kvarteto. Večer sklidil mezi návštěvníky veliký ohlas.¹³⁹ Období uzavřelo zboření výstavního pavilonu, ke kterému došlo v létě 1938.¹⁴⁰

KAUZA PAVILON

Členové KPU usilovali již od samého založení spolku v roce 1908 o vybudování vlastní výstavní síně. Z těchto výstavních prostor chtěli vybudovat středisko kulturního života nejen v Mladé Boleslavi, ale i v celém blízkém okolí. Vlastní prostory by zcela osvobodily spolek ze závislosti na pronajímaných a půjčovaných místnostech. Získat

135 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha výstřižků*, i. č. 10, nestr.

136 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 26.1.1934.

137 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 23.3.1934.

138 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 9.4.1937.

139 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 6.12.1937.

140 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 29.11.1938.

však pozemek, povolení pro stavbu a dostatek financí pro realizaci tak náročné představy nebylo ničím jednoduchým. Samý začátek jednání brzy ukázal, že jakékoliv jednání s kompetentními úřady bylo realizovatelné zejména pomocí korespondence. Nemohli však tušit, že cesta za výstavní síní bude během na dlouhou trať. Rozhodli se pro zjištění větších ohlasů rozesílat žádosti o podporu pro vybudování nových výstavních prostor. Jednu z prvních žádostí zaslali zástupci KPU městské královské radě města Mladé Boleslavi v červnu 1909. Představitelé KPU požádali o udělení pozemku, který se nacházel na děkanském poli v Mladé Boleslavi, které je dnes známé jako Výstaviště. Příliš skromní nebyli, jelikož žádali město také o to, aby jeden celý rok dotovalo nájemné za provoz pavilonu, které by činilo 600 K ročně. Na oplátku nabídl spolek, že se městu zaručí, pro případ zániku sdružení, veškerým svým majetkem, který činil toho času 25 000 K.¹⁴¹ Obrazy, které spolek vlastnil, nabyl zejména díky štědrému daru Bohumila Kočího. Pan Kočí věnoval svá plátna s podmínkou, že budou veřejně přístupná. Proto také bylo častým jejich argumentem, že vybudování pavilonu nemělo přispět pouze k rozšíření činnosti KPU, ale také pro vzdělávání široké veřejnosti. Město Mladá Boleslav získalo by díky existenci výstavní síně nemalý příjem do městské pokladny a věhlas.¹⁴² Spolek ve svém červnovém dopise královské městské radě připomínal, že: „*Královské město Mladá Boleslav síň tuto převzala se závazkem, že zjedná pro obrazy i sochy přiměřenou místnost, všeobecně přístupnou a dále že opatrování této síně bude míti na starosti Klub přátel umění pro České Pojizeří se sídlem v Mladé Boleslavi.*“¹⁴³ Obrazy byly dočasně umístěny nejprve v budově Sboru českých bratří, později došlo k přesunu obrazů do budovy druhé dívčí školy na Komenského náměstí.¹⁴⁴ Městská rada v dubnu 1909 nabízela místnosti, které měly být uvolněné přírodovědeckým odborem. Ovšem vše záviselo na rychlosti přestavby Sboru českých bratří na muzeum.¹⁴⁵ Reprezentanti KPU preferovali stavbu nové budovy, jelikož věřili, že by mnohé instituce stavbu finančně podpořily. Spolek pro zajištění architekta pavilonu vyhlásil bezplatnou architektonickou soutěž, díky čemuž o stavbu

141 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 2, spis *Výstavba pavilonu umění a jeho pozdější adaptace 1910-1935*, i. č. 16, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis z 28.6.1909.

142 Tamtéž, dopis z 28.6.1909.

143 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis městské královské radě města MB z 28.6.1909, s. 1.

144 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 16.1.1909.

145 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od městské rady MB z 22.10.1909, s. 28.

pavilonu projevilo zájem více architektů. Václav František Rudolf se u Václava Waltera přimlouval za bratry architektky Storekanovy.¹⁴⁶ Po mnoha vyjednáváních měl zhotovit projekt jeden ze tří adeptů: Jan Kotěra,¹⁴⁷ Bohumil Hübschmann nebo František Janda. Bohumil Hübschmann patřil mezi závažné kandidáty, dokonce písemně jednal s předními členy KPU o projektu pavilonu od ledna do října 1910.¹⁴⁸ Hübschmann však na rozdíl od svých konkurentů odmítl vyhotovit nezávaznou skicu pavilonu zdarma, čímž si pravděpodobně zajistil odmítnutí. Ve svých dopisech si žádal ujištění, že mu projekt bude přidělen. Spolku za to nabídl na oplátku zhotovení nákresu a zajištění vedení stavby, včetně veškerých náležitostí (zadávaní prací, konečné vyúčtování, apod.). Za samotnou skicu požadoval Hübschmann 1500 K, zbytek honoráře chtěl vyplatit dle tehdy platného stavebního ceníku.¹⁴⁹ Zástupci spolku na svých schůzích stanovili pro realizaci projektu rozpočet 25 000 – 30 000 K.¹⁵⁰ Stavba měla být řešena důmyslně, aby měla všestranné využití. Zástupci KPU počítali s použitím pavilonu pro větší velkolepé výstavy.¹⁵¹

Představitelé KPU rozesílali žádosti o přimluvu pro podporu případné výstavby pavilonu k různým osobnostem české politiky, např. poslancům Karlu Práškoví,¹⁵² Bedřichu Panákovi, Václavu Kotlářovi, říšskému poslanci Jindřichu Maštálkovi,¹⁵³ Jaromíru Čelakovskému¹⁵⁴ či JUDr. Josefu Havíkovi.¹⁵⁵ K žádostem přikládali opis petice, kterou zaslali ministerstvu práce ve Vídni. KPU rozesílal žádosti o příspěvek a podporu také mnoha spolkům a institucím, např. Akademii pro vědu a umění a spolku Svatobor. Spolek se obrátil na Živnostenskou banku, Průmyslovou banku v Praze a Ústřední banku českých spořitelů s žádostí o subvenci nebo alespoň o rozumnou

---

146 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od V. F. Rudolfa Trévalovi z 24.6.1910, s. 13.

147 (1871-1923) český architekt, urbanista, teoretik architektury, návrhář nábytku a malíř.

148 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopisy mezi B. Hübschmannem a KPU, listy 16-22.

149 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od B. Hübschmanna z 17.2.1909, s. 16.

150 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od J. Čapka z 26.1.1910, s. 7.

151 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od KPU městské královské radě města MB z 28.6.1909, s. 2.

152 Karel Prášek (1868-1932) - český agrární politik.

153 Jindřich Gustav Maštálka (1866-1926) – český poslanec říšské rady.

154 Jaromír Čelakovský (1846-1914) – archivář Archivu města Prahy, historik, politik.

155 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopisy č. 110-115.

půjčku. Mezi adresáty patřily také např. Zemský sněm království českého v Praze, Obchodní a živnostenská komora se sídlem v Liberci.¹⁵⁶

V prosinci 1909 požádali členové spolku městskou radu Mladé Boleslavi o zřízení vhodných prostor, které by posloužily jak k uložení sbírky, tak k její prezentaci veřejnosti.¹⁵⁷ Za přiměřený pozemek pro potenciální stavbu považovali Jubilejní park nebo pozemek nacházející se u děkanství.¹⁵⁸ Spolek navrhl městské radě dvě varianty: „*Bud' nájem vyhovujících místností nebo stavba samostatného výstavního pavilonu. Kdyby nebylo možno vhodných místností nalézt, Klub přátel umění, aby dokázal, že všemi silami přispěti chce obci při povinné její péči o rozkvět umění a výchovného jeho významu na všechny vrstvy občanstva, je ochoten, vyjde-li mu obce s dostatečnou subvencí vstříc, vzít na svá bedra stavbu důstojného a nedraheho pavilonu výstavního, v němž by umělecké sbírky trvale umístěny a širší veřejnosti přístupnými se staly.*“¹⁵⁹ Spolek též nabízel zaslání plánů, návrhů a rozpočtů, v domněnku, že právě tak nejlépe přesvědčí městskou radu o nezištnosti svých úmyslů.¹⁶⁰

Začátkem roku KPU zřídil stavební fond, do něhož Václav Walter s manželkou přispěli nemalou částkou.¹⁶¹ Nastalo období jednání o udělení případných subvencí pro stavbu.¹⁶² Na své četné žádosti o podporu dostal KPU i mnoho odpovědí. „*Správní rada Monopolu, akciová svíčkárna a voskárna v ML. Boleslavi*“ se rozhodla, že na stavbu pavilonu přispěje částkou 100 K. Majitel „*Velkozávodu zámečnického*“, V. Zeithaml z Prahy, sám nabídl Klubu přátel umění, že za nízké ceny jim může poskytnout veškeré železné konstrukce potřebné pro stavbu pavilonu.¹⁶³ Na 8. května 1910 byla svolána do malého sálu hotelu „*U Vysokých*“ veřejná informační schůze, na níž se mělo vyjednávat o budoucím výstavním pavilonu KPU. Řešení celé záležitosti spolu s vedením schůze měl na starosti továrník Mauermann.¹⁶⁴

156 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopisy č. 115-123.

157 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 15.12.1909.

158 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 29.12.1909.

159 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od KPU městské radě MB z 20. 12.1909.

160 Tamtéž, dopis od KPU městské radě MB z 20. 12.1909.

161 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 15.11.1910.

162 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 21.1.1910.

163 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od V. Zeithamla, z 9.5.1910, s. 11.

164 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 20.5.1910.

Městská rada jednání neustále odkládala. KPU se podařilo získat pouze příspěvek od c. k. ministerstva kultu a národní osvěty. Následné žádosti o podporu v letech 1910 a 1911 byly adresovány c. k. ministerstvu veřejných prací. Ministerstvo veřejných prací však nebylo plánům KPU nakloněno, neboť jejich žádost neustále vracelo. Představitelé KPU se však nevzdávali a setrvali ve své korespondenci ministerstvu. Snažili se zajistit si přímluvu na ministerstvu prostřednictvím hlavního a okresního hejtmanství v Mladé Boleslavi¹⁶⁵ a psali také některým poslancům z říšské sněmovny. Až do června 1912 si KPU dopisoval s c. k. ministerstvem práce ohledně požadované dotace. Naděje činníků spolku v dotaci pohasla dne 17. června 1912, kdy obdrželi protokol o zamítnutí jejich žádosti.¹⁶⁶

Během podzimu roku 1911 došlo k uvolnění dvou pozemků, které mohly být použity pro stavbu. První pozemek se uvolnil zbouráním bývalé mateřské školky. Spolek ale parcelu nezískal a na prostranství byl rozšířen nedaleký park. Pro uložení obrazů KPU městská rada nabídla první patro budovy naproti Konviktu.¹⁶⁷ K reálnému přesunu pláten ale nikdy nedošlo. V říjnu probíhaly přípravy na bourání vilky zvané „Šámalka“. Městská rada jednala o možnosti věnovat pozemek KPU. Předseda Tréval s jednatelem Dr. Ellederem sice osobně vyjednávali se starostou Matouškem, ale parcelu nezískali.¹⁶⁸

V roce 1912 se uskutečnila v Mladé Boleslavi Severočeská hospodářská a živnostenská výstava. Na pozemku děkanského pole byl zbudován obrovský komplex výstavních budov. Architektonického řešení komplexu projektoval František Janda.¹⁶⁹ KPU pavilon i přes veškeré snahy nezískal a celá záležitost kolem výstavby výstavní síně na několik let utichla.

Velkolepá Výstava severních Čech patřila mezi nejvýznamnější události roku 1927. Činníci spolku měli novou příležitost získat vlastní výstavní síň. KPU usiloval ve svých jednáních o zisk jednoho z výstavních pavilonů. Pro spolek bylo výhodnější

---

165 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis z 21.1.1911, desky 29/I, s.24.

166 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, desky 29/I, protokol č. 329, s. 32.

167 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis z 28.11.1911, desky 29/I, s. 29.

168 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 2.12.1911.

169 MĚSTECKÁ, Sylva: c. d., s. 33.

adaptovat dočasný výstavní pavilon než postavit zcela novou budovu na vlastní náklad.¹⁷⁰ V jednom z dopisů organizátoři výstavy severních Čech 1927 psali KPU: „*Pokud se týče pamatování při stavbě pavilonu na trvalou obrazárnu pro pořádání občasných výstav vynikajících umělců a na místnost pro umělecký průmysl jest totěž záležitostí města Mladá Boleslav a můžeme prozraditi, že děje se jednání v intencích váženého klubu.*“¹⁷¹ Představitelé KPU se snažili ve svých dopisech výstavnímu výboru Severočeské výstavy demonstrovat, jak užitečná a úspěšná je jejich činnost v kulturní sféře. Zdůrazňovali svou povinnost vystavovat získaná umělecká díla veřejnosti. Diskuze s ředitelstvím výstavy Severních Čech však nedopadly dle původních představ a výstavní výbor návrh zamítl.¹⁷²

Zcela nečekaně se naskytlo jiné řešení. Tehdejší starosta Mladé Boleslavi Karel Šerák upozornil spolek na pavilon peněžnictví, který projektovala mladoboleslavská Spořitelna pro Severočeskou výstavu. Kauza tak dostala nový rozměr a zástupci spolku počali s agitační akcí s cílem pavilon peněžnictví získat.¹⁷³ Esem v rukávu KPU byla skutečnost, že byli schopni pro stavbu zajistit částku 100 000 K, která podle jejich zjištění činila rozdíl mezi provizorním a definitivním řešením stavby.¹⁷⁴ Nejlepší zprávu za poslední léta obdržel KPU v červnu roku 1927. V přípisu od městské rady stálo: „*V záležitosti zřízení pavilonu peněžnictví na výstavišti, který hodlá po skončení výstavy severních Čech 1927 spořitelna města Mladé Boleslavi věnovati pro účely stálé obrazárny. Městská rada povolila ve schůzi dne 11. dubna provedení zamýšlení stavby podle návrhu arch. Jiřího Krohy.*“¹⁷⁵ Pan Kroha¹⁷⁶ se dal ihned do práce a vyhotovil levnější projekt pavilonu bez suterénu, jehož předběžná cena byla stanovena na 120 000 K.¹⁷⁷

---

170 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis pro výst. výbor Severočeské výstavy z 9.6.1925.

171 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od výstavního výboru Severočeské výstavy ze 17.3.1926.

172 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 27.3.1927.

173 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 30.3.1927.

174 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od KPU pro výstavní výbor Severočeské výstavy z 9. 6.1926.

175 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis pro KPU od rady města MB z 15.6.1927, s. 28.

176 Jiří Vendelín Kroha (1893-1974) - český architekt, malíř, sochař, scénograf.

177 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 14.6.1927.

Členové Klubu přátel umění na sebe mohli být pyšní, konečně mohli sklidit plody svého několikaletého úsilí. Propůjčení pavilonu peněžnictví spolku potvrdila Spořitelna korespondenčně: „*Městská spořitelna v Mladé Boleslavi zbudovala v r. 1927 na výstavišti v Mladé Boleslavi pavilon, určený k tomu, aby po ukončení výstavy Sev. Čech byly v něm pořádány podniky umělecké a kulturní. Podepsaná Městská spořitelna rozhodla se, aby kulturní činnost Vaše zcela volně se v uvedeném paviloně mohla rozvíjeti, dāti Vám uvedený pavilon celý do bezplatného užívání na dobu neomezenou. Dnem 1. 1. 31 přecházejí na Vás veškerý práva i veškeré povinnosti, s držbou a užíváním pavilonu související. Nájemné, které Vám bylo do této doby inkasováno, bude Vám na Vašem běžném účtu připsáno k dobru.*“¹⁷⁸ Dne 26. září 1927 byla mezi Spořitelnou města Mladá Boleslav a manželi Vítkovými uzavřena smlouva, kterou získali do užívání byt umístěný v pavilonu. Za byt neplatili Vítkovi nájem, ale na oplátku o pavilon pečovali jako správci.¹⁷⁹ Před stavbou se objevil problém kolem pozemku určeného pro veřejný sad, který neměl být trvale zastavěn.¹⁸⁰ Zřejmě také proto se nad pavilonem začala brzy stahovat mračna. Reprezentanti KPU se z tisku dozvěděli o úmyslu městské rady zbořit jejich nově nabytý spolkový dům. Vzhledem k tomu, jak dlouho činovníci spolku o stavbu usilovali, nehodlali případnou demolici budovy akceptovat. Existenci pavilonu hájili jako jedinou možnost prezentace cenných děl, které měli ve svém vlastnictví.¹⁸¹ V listopadu požádali městskou radu o zachování pavilonu alespoň na dalších pět let.¹⁸² Městská rada návrh zřejmě přijala, neboť budova zůstala zachována. Spořitelna v březnu 1928 věnovala částku 200 000 K na parkovou úpravu Výstaviště, které bylo následně přejmenováno na Masarykovy sady.¹⁸³ Na dubnové schůzi spolku se činovníci rozhodli požádat Spořitelnu o zachování budovy alespoň do doby než by spolek zajistil jiné vhodné prostory. Do celého řízení se také zapojila Okresní správní komise v Mladé Boleslavi. Výměrem ze dne 30. listopadu 1928 komise stanovila odstranění pavilonu do 19. června 1933.¹⁸⁴ Přestože budoucnost

---

178 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, přípis od Spořitelny města MB, bez datace, s. 29.

179 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, smlouva z 26.9.1927, s. 40.

180 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 12.9.1927.

181 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis městské radě MB z 21.11.1927.

182 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 16.11.1927.

183 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad - 1908-1931*, 24.3.1928.

184 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, výměr OSK ze dne

spolkové budovy byla značně nejistá, žádali představitelé KPU roku 1930 městskou radu o schválení úprav pavilonu.¹⁸⁵ Rada města provedla v květnu místní šetření, na základě kterého udělila v červnu téhož roku povolení k drobným úpravám. Souhlas městské rady byl podmíněn splněním podmínek, které rada stanovila. Po té mohla být budova zkolaudována.¹⁸⁶

Slavnostní otevření Pavilonu umění proběhlo 10. května 1930.¹⁸⁷ K této významné příležitosti připravili činovníci spolku bohatý program. KPU sezval na velkou událost mnoho významných osobností. Éra kulturních podniků v pavilonu byla započata. Bezplatně mohl KPU na základě propůjčovací smlouvy užívat prostory v budově až do 31. prosince 1933. Po tomto datu měla proběhnout demolice pavilonu.¹⁸⁸ Pro propůjčování pavilonu ostatním institucím byla v rámci KPU stanovena komise složená z jednatele spolku a předsedajících jednatelů jednotlivých odborů. Propůjčení pavilonu bylo možné jedině za úplatu.¹⁸⁹ Pavilon byl uveden v činnost v září 1930.

Jelikož měl spolek k dispozici pouze horní patro pavilonu, jednali reprezentanti spolku se starostou města o možnosti užívat celou budovu.¹⁹⁰ Hlavní slovo však měla jako vlastník budovy Spořitelna. Ota Lederer a Dr. Kornell vyjednávali s představiteli Spořitelny o realizaci potřebných úprav pavilonu. Konečné stanovisko jednatelů Spořitelny bylo, že dokud nebude zřejmý osud pavilonu, nebude tato instituce o žádných úpravách rozhodovat.¹⁹¹ Zástupci KPU cítili povinnost informovat o možné demolici autora návrhu stavby, Jiřího Krohu. V listopadu si představitelé spolku dopisovali s Krohou. Architekt byl zaskočen záměrem městské rady, která plánovala zničit jeho mistrovské dílo. Kroha jako projev své podpory nabídl, že při cestě do Prahy se zastaví v Mladé Boleslavi, aby podpořil zachování stavby přednáškou. Uklidňoval

---

30.11.1928, s. 38.

185 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis ze dne 22.2.1930, s. 43.

186 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od Rady města MB pro KPU z 5. 6.1930, s. 44.

187 Pozvánka ku slavnostnímu otevření Pavilonu v příloze č.9.

188 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od Spořitelny města MB z 12. 3.1931.

189 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad*, 1908-1931, 20.6.1930.

190 SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad*, 1908-1931, 1.4.1931.

191 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od Spořitelny města MB z 24. 9.1931.

KPU, že ke zboření pavilonu nedojde, pokud bude KPU dostatečně proklamovat jeho význam pro veřejnost.¹⁹²

Rok 1932 byl opět ve znamení boje za zachování pavilonu. V květnu 1932 se městská rada opět zabývala celou záležitostí a rozhodla, že budova bude zbořena na konci roku 1933, jak bylo původně stanoveno při stavbě.¹⁹³ Spolek obratem odeslal prohlášení proti likvidačnímu usnesení. V memorandu apelovali jeho tvůrci na městskou radu, aby zachovala pavilon na dalších pět let. Zdůrazňovali význam budovy pro město nejen z hlediska kulturního, ale i z hlediska příjmu, které město mělo díky provozu několika obchodů v přízemí pavilonu. Akce konané v pavilonu pod záštitou zaznamenaly kladný ohlas veřejnosti a přilákaly do města mnoho významných osobností. Mladá Boleslav se díky tomu stala kulturním vzorem pro mnohá města Československa. Připomněli také, že učinili nemalou investici na potřebné adaptace pavilonu. V případě, že by došlo k jeho zboření, byl by spolek nucen prodat svou sbírku uměleckých děl. Prodej by znamenal konec veškeré spolkové činnosti. Na závěr přiložili k memorandu žádost o revizi současného stavu pavilonu a o odstranění případných nedostatků.¹⁹⁴ Ani tyto argumenty městskou radu a Spořitelnu nepřesvědčily.

Situace se nezměnila, ani když pavilon přešel 1. června 1932 do vlastnictví města.¹⁹⁵ Městská rada v listopadu rozhodla, že manželé Vítkovi, kteří doposud zdarma bydleli v přízemí pavilonu, budou platit nájemné. Zástupci KPU samozřejmě domovníka pavilonu bránili, protože manželé neměli žádný příjem. Argumentovali taktéž tím, že manželé Vítkovi na oplátku za bydlení zdarma pečovali o pavilon a jeho okolí.¹⁹⁶ Veškeré snahy byly marné, městská rada trvala na svém rozhodnutí. Úmluva o bezplatném užívání bytu Vítkovými byla definitivně zrušena. Stanovená výše ročního

---

192 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od J. Krohy z 16.11.1931, s. 60.

193 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od rady města MB z 10.6.1932, s. 71.

194 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, memorandum KPU z 30.7.1932, s. 73 - 74.

195 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, rozhodnutí OÚ z 31.10.1933, s. 84 - 86.

196 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis městské radě MB z 7.11.1932.

nájemného pro Vítkovi činila 1 200 K.¹⁹⁷ KPU nemusel platit nájemné za pronájem horních místností v pavilonu v případě, že bude budovu udržovat v pořádku.¹⁹⁸

Krohou projektovaná stavba byla díky své avantgardní podobě trnem v oku mnoha osob. V čele odpůrců pavilonu stála přední osobnost města - Václav Klement. Klement byl tehdy již penzistou a ruch z pavilonu vycházející jej údajně velmi obtěžoval.¹⁹⁹ Jeho dům se sice nacházel v přímé blízkosti Masarykových sadů, ale nakolik se jeho tvrzení zakládalo na pravdě, můžeme dnes jen spekulovat. Oficiálně však okresní úřad prozatím neuveřejňoval jména hlavních odpůrců stavby.

V říjnu 1933 Okresní úřad v Mladé Boleslavi nařídil odstranění stavby nejpozději do 31. prosince 1933. Okresní úřad podkládal své rozhodnutí tím, že prodloužení lhůty pro zboření pavilonu stanovil úřad nekompetentní bez jakéhokoliv přípravného řízení a bez řádného stavebního řízení. Rozsoudit spor mělo městské zastupitelstvo za přizvání majitelů domů v sousedství budovy, aby byl zajištěn souhlas veřejnosti se stavbou.²⁰⁰ Spolek měl možnost odvolat se proti usnesení k zemskému úřadu v Praze. Činitelé KPU trvali na rozhodnutí, že úřad jednal protiprávně, jelikož jedině městská rada jako zástupce vlastníka města Mladé Boleslavi měla oprávnění o osudu stavby rozhodnout. Teprve ve stížnosti KPU proti výměru Okresního úřadu byli poprvé jmenováni hlavní odpůrci stavby usilující o její demolici. Byli to: Václav Klement, Akciová společnost pro automobilový průmysl a Karel Jonáš. Výstavní pavilon se nacházel v Masarykových sadech na katastrálním pozemku č. 115. Okresní úřad si nárokoval právo na likvidaci pavilonu s odůvodněním, že místo určené pro veřejný sad nemělo být zastaveno ani provizorními stavbami. Spolek se však dobře seznámil se stavebním zákonem, jímž Okresní úřad podkládal svá stanoviska. Dle zjištění spolku by stavebnímu zákonu odporovalo pouze, kdyby došlo k narušení rázu pozemku. Pavilon zaujímal na celkové ploše Masarykových sadů nepatrnou část. Stavební úřad se k projektu nikdy nevyjádřil, jelikož veškerá jednání zajišťovala městská rada osobně. Odpůrci podle spolku neměli jakýkoliv zákonný podklad pro svou stížnost, jelikož nepatřili k vlastníkům pozemku.

197 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od městské rady MB z 26.4.1933.

198 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od městské rady MB z 30.6.1933.

199 Rozhovor s PhDr. Karlem Herčíkem, historik a profesor gymnázia v Mladé Boleslavi, 30. ledna 2013, MB.

200 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, výměr OÚ z 31.10.1933, s. 84 - 86.

KPU považoval za nezbytné zachovat stavbu pro kulturní rozkvět města a jeho okolí. Jednatelé spolku sestavili návrh okresnímu úřadu zrušit rozhodnutí a věc znovu projednat s přihlédnutím k novým okolnostem na něž upozornili.²⁰¹

KPU se během prosince snažil získat veřejnost na svou stranu. Rozesílali žádosti o podporu mnoha významným osobnostem, např.: ministru školství a národní osvěty Dr. Ivanu Dérerovi,²⁰² poslanci Národního shromáždění a ministru spravedlnosti původem z Mladé Boleslavi - Alfrédu Meissnerovi.²⁰³ Dále žádali o podporu různé spolky a společnosti, např.: Československou obec legionářskou, SVU Mánes. Převážná část z oslovených osobností či organizací se snažila spolku pomoci přímluvou či pouhým vyjádřením podpory.²⁰⁴ Samotné Ministerstvo školství a národní osvěty podpořilo spolek a upozornilo Zemský úřad na mimořádný kulturní význam stavby.²⁰⁵

Začátkem roku 1934 byl do čela KPU zvolen nový předseda Zdeněk Kamper. Okresní úřad hodlal své chyby napravit vyjednáváním smíru mezi zúčastněnými stranami. Dr. K. Kulhavý, jako pověřenec Okresního úřadu, se sešel s generálním radou Václavem Klementem a se zástupcem Karla Jonáše, s Františkem Drahotou. Domluvil s nimi zachování pavilonu umění do 31. července 1934. Po stanoveném datu mělo dojít k demolicí. Souhlas pánů Klementa a Drahoty byl podmíněn přesunutím veškerého programu KPU do sálu odborné školy pro ženská povolání. František Drahota jako projev dobré vůle přislíbil zajištění zbourání stavby a odvozu sutě na své vlastní náklady.²⁰⁶

Dr. Kulhavý pozval k diskuzi o záležitosti pavilonu starostu města, který se však nedostavil.²⁰⁷ Spolek se snažil domluvit se s Václavem Klementem ještě před navštívením pana Kulhavého. Jednání se uskutečnilo 12. března v Klementově vile. Za KPU přišli předseda Zdeněk Kamper a jednatel Václav Prášek. Marně se snažili

---

201 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis po OÚ A ZÚ v MB, z 22.11.1933, s. 86-90.

202 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od KPU z 2.12.1933, s.91.

203 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od KPU z 5.12.1933.

204 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, s. 93-97.

205 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, s. 98.

206 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od OÚ v MB pro starostu města, z 20.2.1934, s.107-108.

207 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, protokol z 26.6.1934., s. 105.

obměkčit Klementa, aby svolil k oddálení zboření jejich výstavní síně. Klement přislíbil kompromis k spokojenosti všech zúčastněných stran.²⁰⁸ Svůj slib dodržel a na 20. března sezval k sobě domů k jednání zástupce města, Spořitelny a spolku. Klement navrhl, aby další jednání probíhala jen mezi přítomnými, tedy bez účasti Okresního či Zemského úřadu. Termín zbourání pavilonu stanovil nejpozději do konce července 1934. Součástí pavilonu: okna, železné konstrukce střechy, dveře i schody měly být uchovány pro pozdější stavbu nového spolkového domu. KPU by získal od Klementa do konce července 1935 částku 20 000 K jako splátku pro městskou Spořitelnu na stavbu nového pavilonu. Ovšem jedině za předpokladu, že by Spořitelna zakoupila pro stavbu pozemek a poskytla by spolku stavební úvěr. Zástupci města byli nadšeni Klementovým návrhem. Zástupci Spořitelny se dostavit nemohli. KPU měl rozhodnout o přijetí či zamítnutí návrhu do 31. března.²⁰⁹

Setkání za účelem projednání Klementova návrhu proběhlo u pavilonu 20. června.²¹⁰ Další jednání se všemi zástupci proběhlo 26. června 1934 v budově Okresního úřadu v Mladé Boleslavi. Okresní úřad byl zastoupen radou politické správy Antonínem Gerlem. Za město dorazil náměstek starosty Josef Repš a Ing. Ladislav Doskočil. KPU reprezentovali Dr. Václav Kvasnička spolu s profesorem Zdeňkem Kamprem. Jako poslední ze zúčastněných stran nutno jmenovat Václava Klementa a zástupce pana Karla Jonáše – Františka Drahotu. Bylo uznáno, že pavilon má obrovský význam pro město i celé Pojizeří a že nehyzdí Masarykovy sady. Pohřební ústav dočasně umístěný v pavilonu byl považován za nežádoucí. Spořitelna a rada města Mladé Boleslavi měly rozhodnout do 7. července 1934. Po tomto datu byl dle přání Václava Klementa jeho návrh na řešení situace neplatný. V případě nepřijetí Klementova návrhu, požadoval generální rada Škodových závodů předložení všech spisů Zemskému úřadu.²¹¹

Městská rada o sporu jednala 2. července 1934. Stanovisko rady znělo, že KPU a Václav Klement měli jednat o Klementem nabízeném příspěvku ve výši 20 000 K v případě, že by došlo ke zbourání horní části pavilonu. Městská rada navrhla KPU

---

208 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od V. Klementa z 19.3.1934.

209 Tamtéž, dopis od V. Klementa z 19.3.1934.

210 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, pozvání pro V. Práška od Z.Kampra na schůzi KPU z 20.6.1934, s. 104.

211 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, protokol z 26.6.1934, s. 105.

pořádání budoucích kulturních podniků v bývalém fotografickém ateliéru, který se nacházel v děkanské zahradě a který svými rozměry a vybavením mohl spolku pro jeho činnost postačit. Činnost pohřebního ústavu umístěného v pavilonu v Masarykových sadech byla zastavena.²¹² Následná jednání mezi městskou radou a spolkem probíhala písemně. Valné hromady členů KPU v době prázdnin nezasedali. Odpověděli proto radě města, že rozhodnout by mohli nejdříve v září, kdy začínala další sezona jejich činnosti. Částka 20 000 K, kterou měl poskytnout Václav Klement, přišla zástupcům spolku neodpovídající. Hodnotu pavilonu stanovili minimálně na 200 000 K. Zemský úřad projevil zájem interesovat se ve sporu. Fotografický ateliér, nabízený jako náhrada za pavilon, musel by projít mnoha úpravami, které by zpozdily jejich naplánovanou činnost.²¹³ Spolek Klementův návrh odmítl.

Veškeré snahy KPU o zachování jejich výstavní síně vyšly na zmar. Klement dosáhl svého záměru a mezi ním a spolkem došlo k sepsání následujícího ujednání: Klement věnuje spolku částku 10 000 K, druhou část obnosu obdrží po zboření pavilonu. Suma měla být vložena na knížku v městské Spořitelně a směla být použita pouze pro vybudování nového pavilonu. Jednou z Klementových podmínek bylo, že členové KPU měly do konce roku 1938 zajistit částku 10 000 K. Počátek bourání pavilonu byl stanoven nejpozději do konce roku 1937.²¹⁴

KPU nakonec tedy přišel o svůj spolkový dům, o jehož zachování bojovali od roku 1927. Naposledy se marně pokusili situaci zvrátit. Nově zvolený jednatel spolku, advokát Dr. Václav Kvasnička, sepsal memorandum²¹⁵ věnované městskému zastupitelstvu a mladoboleslavské veřejnosti. Domnívali se, že veřejnost nedopustí takový kulturní přečin, jakým zboření výjimečné stavby nepochybně bylo. Kvasnička uváděl, že pavilon byl majetkem města, které mělo vyvinout, co největší úsilí o zachování stavby. Uvedeny byly veškeré významné kulturní počiny realizované v tolik kritizované budově. Existenci pavilonu hájil Kvasnička v memorandu újmou, která by vznikla spolku: „*Investicemi do zařízení Pavilonu umění učiněnými se Klub*

212 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od městské rady MB z 3.7.1934.

213 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis městské radě z 4.7.1934, s. 108.

214 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, ujednání bez datace, s. 111.

215 Viz příloha č. 10.

*přátel umění v Mladé Boleslavi zadlužil, takže kdyby investice ty měly se státi bezcennými a kdyby Klubu měla býti další činnost znemožněna, došlo by nutně k prodeji značné části Klubu náležející sbírky obrazů, vystavených v městské obrazárně.*²¹⁶

Listinu svými podpisy podpořily další významné spolky: Spolek výtvarných umělců Mánes, Výtvarný odbor Umělecké Besedy, Jednota výtvarných umělců v Praze, Sdružení výtvarných umělců a přátel československého umění Myslbek.²¹⁷ Memorandum dodatečně podpořil svým dopisem Dr. Antonín Matějčík²¹⁸ z Prahy, který napsal: „*pokládám budovu tu za jednu z největších vymožeností kulturních ve Vašem městě a litoval bych upřímně, kdyby pavilon zašel.*“²¹⁹ Text listiny byl ve městě šířen prostřednictvím letáků. Listina pana Klementa jistě rozhněvala, ačkoliv se v korespondenci snažil působit klidným dojmem. Velmi se zajímal se o to, kdo letáky za spolek zaplatil.²²⁰ KPU mu ve svém dopisu z konce listopadu odpověděl: „*Pokud Klub přátel umění v Mladé Boleslavi podniká kroky proti zničení Pavilonu umění, činí tak na svůj vlastní účet, neboť platí tím jen svou statutární povinnost hájiti zájem umění.*“²²¹

Protestní akce KPU se minula účinkem. Městské zastupitelstvo na své schůzi 14. prosince vydalo definitivní pokyn ke zboření stavby. Zástupci KPU se proti nechtěnému rozhodnutí odvolali k okresnímu výboru Mladé Boleslav. Rozhodnutí okresního výboru následně bylo prohlášeno za vadné a nezákonné a KPU podal další odvolání, tentokrát k zemskému úřadu v Praze. Úsilí odpůrců pavilonu považovali za otázku osobní prestiže.²²²

Členové městské rady, městského zastupitelstva a několik občanů města zaslali starostovi Mladé Boleslavi 21. prosince rozsáhlé odvolání, ve snaze změnit jeho rozhodnutí. V odvolání apelovali na starostu, že město jako vlastník pavilonu, by mělo stavbu zachovat. Připomínali výši investice, kterou město učinilo, aby vykoupilo

216 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, memorandum z 29.10.1934, s. 120.

217 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, s. 140-144.

218 (1889-1950) český historik umění, profesor na UK, přednosta Ústavu pro dějiny umění.

219 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis městské radě MB z 27.11.1934, s. 145.

220 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis od V. Klementa z 29.11.1934, s. 146.

221 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, dopis pro V. Klementa z 30.11.1934, s. 147.

222 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, strojopis na zadní straně memoranda z 29.10.1934, s. 148.

pozemek na němž pavilon stál. Dále hájili jedinečné výstavní prostory, které neměly v Mladé Boleslavi adekvátní náhradu. Tvůrci odvolání žádali starostu o zrušení stanoviska městské rady.²²³

Městský úřad vzal odvolání v potaz a v lednu 1935 podal námitku k Okresnímu úřadu. Okresní úřad ale námitky zamítl s odůvodněním: „*Zřízení výstavního pavilonu bylo usnesením městské rady z 7. listopadu 1927- výměrem ze dne 14. listopadu 1927 č.j. 1907-27-/ povoleno za podmínky, že po ukončení výstavy bude odstraněn. Usneseními městské rady byla lhůta k odstranění pavilonu dvakrát prodloužena, naposledy do konce r. 1935.*“²²⁴

KPU nepomohlo ani zaslání stavebních plánů pavilonu a spisů znalců ze stavebnictví Okresnímu úřadu. V dubnu podali činovníci spolku další odvolání proti konečnému rozhodnutí Okresního výboru. Rozhodnutí Okresního výboru vycházelo z rozhodnutí Okresního úřadu o zboření pavilonu. Ovšem rozhodnutí Okresního úřadu nebylo doručeno společnému zmocněnci JUDr. Karlu Meissnerovi, ale panu Josefu Bachovi. V odvolání vytýkají Okresnímu úřadu: „*Okresnímu výboru náleží rozhodovati o odvoláních proti usnesením obecního zastupitelstva jen pokud se týkají záležitostí rozpočtových a v ostatních záležitostech hospodářských i jiných náležejících k samostatné působnosti obce má o odvolání proti usnesení obecního zastupitelstva rozhodovati vždy okresní úřad*“²²⁵ Spolek považoval takové jednání za nezákonné z důvodu, že se jako odvolatelé nedozvěděli o rozhodnutí včas. Nemohli podat odvolání ve stanoveném termínu. Navrhli tedy zrušení platnosti tohoto rozhodnutí a zahájení nového jednání i za přítomnosti městského zastupitelstva.²²⁶

Průběh celé likvidace domluvila městská rada s odpůrci stavby na schůzi městského zastupitelstva 25. února 1937.²²⁷ Pavilon umění zůstal v roce 1937 zachován. Definitivní ukončení celého sporu přineslo rozhodnutí Zemského úřadu z 4. dubna 1938. Bylo potvrzeno rozhodnutí městského zastupitelstva z února 1937. Firma Ing. Hráský

223 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, odvolání pro starostu z 21.12.1934, s. 150.

224 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, rozhodnutí OÚ z 9.4.1935, s. 155.

225 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, odvolání z 23.4.1935, s. 159-172.

226 Tamtéž, s. 159-172.

227 SOKA MB, fond KPU MB, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, rozhodnutí ZÚ z 4.4.1938, s. 174-177.

a Ing. Jenč se nabídla uskutečnit demolici a likvidaci veškerého materiálu. Veškerá případná odvolání byla předem prohlášena za nepřipustná.

Kostky byly vrženy. Zástupci KPU se léta usilovně snažili zabránit zboření jejich výstavní síně. Neopomíjeným úspěchem bylo desetileté zachování stavby, která měla být odstraněna ihned po ukončení Severočeské výstavy v roce 1927. Veřejnost byla informována v regionálním tisku. Václav Klement dosáhl svého záměru, díky dobré radě JUDr. Měříčky. Advokát věděl, že město Mladá Boleslav se marně snaží získat peníze na stavbu městského sirotčince a poradil Klementovi, ať zkusí navrhnout zástupcům města, že nechá postavit sirotčinec na oplátku za zboření pavilonu. A tak se i stalo, jak dokládá pamětní deska na budově bývalého sirotčince. Dnes se jedná o budovu první základní školy v Mladé Boleslavi. Na pamětní desce je psáno, že budovu v roce 1938 postavila firma Ing. Hráský a Ing. Jenč. Financování stavby sirotčince zajistila nadace Václava a Antonie Klementových. Rok poté, v srpnu 1938, iniciátor zboření pavilonu Václav Klement zemřel. Spolek do svého zániku již nezískal nové prostory, které by jim jejich ztrátu mohly kompenzovat.²²⁸

MNICHOV, OKUPACE A 2. SVĚTOVÁ VÁLKA

Datum 29. září 1938 se navždy vrylo do českých dějin jako den velké zrady vůči Československu. Tehdy se sešli představitelé nejvýznamnějších evropských mocností v Mnichově, aby jednali o požadavcích Německa. Velmoci dohodly odtržení československého pohraničí a jeho následnému připojení k Německé říši. Představitelům Československa nezbylo nic jiného než „*Mnichovský diktát*“, co nejrychleji přijmout. Za nejvážnější důsledek Mnichovské dohody lze považovat zánik první republiky. Československo ztratilo přibližně jednu čtvrtinu svého území. V říjnu obsadili němečtí okupanti pohraničí. Prezident Eduard Beneš neustál tuto situaci, abdikoval na svou funkci a emigroval do Londýna. Českoslovenští občané zůstali vydáni několik let napospas nacistickým zločincům. Nastalo období utrpení, nerovnoprávnosti a neustálého strachu o holý život.

Dne 15. března následujícího roku obsadila německá vojska celou zemi a dříve samostatný stát se na několik příštích let dostal do područí Německa jako Protektorát

228 Rozhovor s PhDr. Karlem Herčíkem, historik a profesor gymnázia v Mladé Boleslavi, 30. ledna 2013, MB.

Čechy a Morava. Začala hromadná zatýkání nepohodlných osob. Gestapo se usídlilo v Mladé Boleslavi ve vile JUDr. Karla Meissnera, který vystupoval jako prostředník zúčastněných stran během kauze kolem Pavilonu umění. Ve městě působily odnože celostátních odbojových organizací, např: Petiční výbor Věrní zůstaneme či Obrana národa. Mnoho občanů města bylo za činnost v těchto organizacích popraveno. Někteří mladoboleslavští Židé se objevili v transporthách do koncentračních táborů. Škodovka byla začleněna do koncernu Herman Göring Werke.²²⁹ Ve městě kupodivu nebyl z počátku okupace utlumen společenský ani kulturní život, pouze z něj některé osoby byly vyloučeny. Až od roku 1943 začaly být veřejné akce omezovány: „*nakonec v srpnu 1944 byly zcela zakázány veškeré akce, kde hrozilo nebezpečí většího počtu osob a tím i jakéhokoliv, byť pomyslného odporu. Zákaz byl nicméně obcházen pořádáním večerů místních divadelních spolků.*“²³⁰

1.6 KPU v letech 1938-1945

Nacističtí okupanti postupem času omezili spolkovou činnost KPU. Navzdory této skutečnosti se podařilo realizovat několik významných kulturních akcí.²³¹ Po zboření pavilonu si členové spolku nekladli příliš vysoké cíle, jelikož věřili v brzké vybudování nového stánku umění.²³² V Mladé Boleslavi se v průběhu 2. světové války výrazně změnila poměry. Po okupaci byla spolupráce s Národním souručenstvím²³³ jedinou možností, jak dosáhnout povolení činnosti. Plán budoucího programu spolku musel být předložen Okresnímu úřadu ke schválení. Práce KPU byla ztěžována mnoha nařízeními, např. přednášky museli projít přísnou nacistickou cenzurou.²³⁴ KPU získal značné výhody prostřednictvím spolupráce s přípravným výborem Strany Národní jednoty.²³⁵ Do poloviny roku 1945 mělo ve městě dojít k vytvoření jednotného kulturního střediska.²³⁶ Nalézt však vhodné místo pro jeho umístění nebylo jednoduchým úkolem. Během diskuzí vyvstala například myšlenka restrukturalizace mladoboleslavského hradu na Kulturní dům.²³⁷

²²⁹ HERČÍK, K.: c. d., s. 40-42.

²³⁰ BENEŠ, L. - HERČÍK, K. a kol.: c. d., s. 144.

²³¹ Veškeré akce KPU v letech 1938-45 jsou v tabulkách v příloze č. 6.

²³² SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 29.11.1938.

²³³ Jediná povolená politická strana za protektorátu.

²³⁴ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 18.10.1939.

²³⁵ Česká politická strana, která existovala v období československé druhé republiky.

²³⁶ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 7.2.1939.

²³⁷ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 10.1.1940.

Významnou událostí, na jejíž přípravě se spolek významně podílel byl každoroční mladoboleslavský „Hudební máj“. Hudební festival pořádalo od roku 1940 okresní vedení Národního souručenství ve spolupráci s významnými kulturními spolky ve městě.²³⁸ Spolek se za okupace znovu potýkal s velmi nízkou návštěvností svých již tak dost omezených kulturních podniků. Nepomohly ani informace o kulturních podnicích ve stálé rubrice KPU v Mladoboleslavských listech.²³⁹ Pouze činnost hudebního odboru sklízela zasloužený úspěch.²⁴⁰ Za války hudební odbor pořádal řadu dobročinných koncertů a tanečních večerů, které se odehrávaly ve Smetanově síni v budově Konviktu. Místnosti získal hudební odbor díky spolupráci s Lidovou školou, která si místnosti pronajala pro koncerty a večírky.²⁴¹ K rozvoji koncertní činnosti spolku přispělo zavedení pravidelných hudebních střed²⁴² v roce 1942 a koupě koncertního křídla v létě 1943.²⁴³ Výtvarný odbor neuskutečnil z technických důvodů řadu plánovaných výstav. Buď šlo o příliš složitou dopravu obrazů nebo činovníci spolku nebyli schopni zajistit výstavní sál.²⁴⁴ Činovníci spolku usilovali o zřízení spolkové knihovny. Přípravu plánu knihovny dostal na starost farář Beneš.²⁴⁵ Postupně diskuze kolem spolkové knihovny utichla a byla obnovena až po ukončení války.

Za okupace KPU navázal nebo obnovil mnoho významných vztahů s jinými organizacemi. Nově ustavená Umělecká beseda přijala v roce 1940 KPU za svého člena.²⁴⁶ Sochy, které se nacházely v Masarykových sadech od dob existence pavilonu, postupně podléhaly zkáze. Pro jejich záchranu činovníci spolku znovu obnovili odbor Klubu za starou Prahu.²⁴⁷ Spolek byl vyzván ke spolupráci s Veřejnou osvětovou službou, která se zaměřovala na pořádání kulturních večerů pro lidové vrstvy.²⁴⁸ Spolupráce s nacistickou organizací se však představitelům KPU přičila, a proto raději od října 1944 přerušili veškerou svou činnost. Za odmítnutí spolupráce byli „odměněni“ úplným zákazem výstavní činnosti a uzavřením Smetanovy síně. Spolek od října

²³⁸ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 3.4.1940.

²³⁹ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, kniha č. 16, i. č. 29, zápis ze dne 29.9.1941.

²⁴⁰ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 3.12.1940.

²⁴¹ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 26.2.1942.

²⁴² SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 3.11.1942.

²⁴³ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 7.9.1943.

²⁴⁴ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 15.10.1943.

²⁴⁵ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 10.9.1940.

²⁴⁶ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 7.5.1940.

²⁴⁷ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad -1932-1941*, 25.9.1940.

²⁴⁸ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 14.1.1944.

uskutečnil pouze jediný samostatný koncert a pro konání přednášek nenalezli žádné vhodné místnosti.²⁴⁹

MLADÁ BOLESLAV PO OSVOBOZENÍ

Dne 8. května 1945 byla podepsána kapitulace německých vojsk a zase se začalo blýskat na lepší časy. Ovšem 9. května 1945 se město Mladá Boleslav stalo terčem leteckých náletů. Nikdo z obyvatel nečekal, že by se po podepsání mírové dohody něco takového mohlo stát. Nálet měl na svědomí 135 vyhaslých životů občanů Československa a také několik Němců. Zničena byla značná část Starého města a několik městských čtvrtí nacházejících se v jeho přímém okolí. Až po sovětské okupaci bylo veřejně potvrzeno, že se jednalo o dílo sovětských letců, kteří paradoxně přišli 10. května město osvobodit. V Mladé Boleslavi také došlo k potrestání zrádců a kolaborantů na základě rozhodnutí mimořádných lidových soudů v roce 1947. Ve městě začal ještě za nacistické okupace působit místní Národní výbor vedený komunisty. S rostoucí mocí Komunistické strany Československa se měnila i tvář města. Proběhlo znárodnění mnoha podniků, včetně slavné automobilky. Jistý odraz je možné sledovat i ve spolkové činnosti, která byla postupně sjednocována pod křídla větších organizací.

Po únoru 1948, kdy komunisté převzali moc v Československu, nastaly čistky také mezi obyvateli Mladé Boleslavi. Proběhlo několik procesů v budově zdejšího soudu. Město prošlo velkou přestavbou a získalo tak podobu, kterou si zachovalo dodnes. Bohužel i několik vzácných historických budov v centru města bylo nahrazeno nevzhlednými panelovými domy. Zdejší spolky byly zrušeny z obavy, že by mohly být využity pro odbojovou činnost zaměřenou proti komunistickému režimu.²⁵⁰

1.7 KPU v letech 1945-1951

Osvobození z počátku vypadalo jako nový začátek, ovšem počáteční nadšení se rychle vytratilo. Majetek spolku, uložený během nacistické okupace v reálce, byl

---

249 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 18.6.1945.

250 HERČÍK, K.: c. d., s. 46-51.

rozkraden.²⁵¹ Veškeré schůze KPU podléhaly schválení Národního výboru.²⁵² Na program se znovu dostal projekt spolkové knihovny. Veškeré knihy, které za dobu své existence spolek shromáždil, byly uloženy u nakladatele a bývalého předsedy Josefa Hejdy.²⁵³ Členové spolku otázku knihovny na několika zasedáních projednávali. Nakonec se dohodli na dvou možnostech: buď zřídit samostatnou knihovnu nebo alespoň zajistit samostatné oddělení KPU umístěné v městské knihovně. Celá záležitost se však později více neprojednávala.²⁵⁴

Od září 1945 do valné hromady v červnu 1947 proběhlo jen minimum členských schůzí. Veškeré podniky, které spolek uskutečnil,²⁵⁵ byly z důvodu mizivé návštěvnosti ztrátové.²⁵⁶ Komunisté postupně rozšiřovali svůj vliv v zemi a postupně přizpůsobovali společnost svým představám. V srpnu 1947 vyslal KPU po vyzvání místního Národního výboru zástupce na schůzi kulturní rady, která projednávala návrhy oslav 30. výročí²⁵⁷ od vzniku Sovětského svazu.²⁵⁸ Okresní osvětová rada v říjnu téhož roku rozhodla, že uskutečněny mohly být jediné kulturní akce schválené místní osvětovou radou.²⁵⁹ KPU pomalu začal rozvíjet svou činnost i přes nepříznivé společenské podmínky. Došlo například k obnovení výstav a abonentních koncertů.²⁶⁰

Po komunistickém převratu v únoru 1948 podléhaly veškeré kulturní akce kontrole strany. Za tímto účelem byl od října 1948 každoročně na podzim pořádán sjezd kulturních pracovníků Mladoboleslavska pod záštitou Krajského akčního výboru Národní fronty se sídlem v Mladé Boleslavi. Výsledkem těchto sjezdů byl závazný Kulturní plán akcí na následující rok. Veškeré spolky museli stejně jako za okupace dopředu podávat plán akcí ke schválení, tentokrát Okresním osvětovým radám. Spolky příbuzného charakteru měly být sdruženy v jednotné organizace. Pobočky Svazu čsl. přátelství měly být zakládány v každé obci.²⁶¹ KPU byl nucen navázat v březnu

251 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1948-1951*, kniha č. 17, i. č. 30, zápis z likvidační valné hromady 1951.

252 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 18.6.1945.

253 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 9.7.1945.

254 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 13.9.1945.

255 Veškeré akce KPU v letech 1945-1951 jsou v tabulkách v příloze č. 7.

256 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 25.6.1947.

257 Sovětský svaz založen 1922, oslavy se zřejmě týkaly 30 let od Říjnové revoluce v r. 1917.

258 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 27.8.1947.

259 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 8.10.1947.

260 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1942-1948*, 12.11.1947.

261 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Plány a zprávy o činnosti*, i. č. 14, Kulturní plán 1949, s. 45.

1948 spolupráci se Svazem přátel SSSR.²⁶² Místní národní výbor také nařídil, aby každý spolek delegoval svého zástupce do sboru důvěrníků lidové správy. Sbor měl za úkol kontrolovat veškerou kulturní činnost ve městě. KPU ve sboru zastupoval předseda výtvarného odboru, architekt Karel Mauermann.²⁶³

Hudební odbor připravoval v této době obyvatelům města bohatou nabídku kulturních podniků. Předsedou hudebního odboru v tomto období byl významný místní hudebník Stanislav Pfeifer. Ve městě díky snaze činovníků spolku vystoupili například také umělci z Národního divadla.²⁶⁴ Od komunistického puče proběhlo jen několik výstav. Představitelé výtvarného odboru se pokoušeli uskutečnit tzv. Mladoboleslavský salon, v němž by byla stále vystavována díla regionálních umělců. Bohužel jeho uskutečnění nikdy nepodařilo.²⁶⁵ Literární a dramatický odbor nepořádaly téměř žádné kulturní akce. Literární odbor se pouze podílel na vydání Zápisků Bedřicha Smetany o Mladé Boleslavi v roce 1949, jinou činnost nerozvíjel. Program ostatních odborů byl přizpůsoben tehdejší proruské orientaci společnosti. Námetky na přednášky a koncerty zasílal spolku místní národní výbor. Spolek také zasílal své zástupce na různé stranické oslavy, např. oslavy Lenina,²⁶⁶ pochod míru 1. dubna 1951.²⁶⁷

Smetanova síň sice byla po válce znovu otevřena. Spolek dokonce provedl v síni několik oprav.²⁶⁸ Ovšem v roce 1951 bylo rozhodnuto o jeho přeměnění v závodní jídelnu. Na obranu nepostradatelného koncertního sálu zaslali někteří umělci, kteří se účastnili hudebních večerů, protestní dopis ministru školství, věd a umění, Dr. Zdeňku Nejedlému. Zachování Smetanovy síně zdůvodňovali tím, že Městské divadlo je svými rozměry pro pořádání koncertů nedostačující. Dopis podepsali tito místní umělci: Jan Seidel, Václav Dobiáš, Josef Vlček, Karel Ančerl, Jan Kühn, Miloš Sádlo, Miroslav Sádlo, Jaroslav Řídký, Smetanovo kvarteto.²⁶⁹

---

262 Proletářská organizace existující od r. 1931, zaměřená na kulturní a politickou činnost, později na jeho činnost navázal Svaz československo-sovětského přátelství.

263 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Plány a zprávy o činnosti*, i. č. 14, zápis z výborové schůze z 29.11.1949, s. 110.

264 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1948-1951*, 17.3.1951.

265 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Plány a zprávy o činnosti*, i. č. 14, zápis z valné hromady, s. 109.

266 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1948-1951*, 22.6.1950.

267 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1948-1951*, 17.3.1951.

268 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1948-1951*, 28.6.1949.

269 SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 6, spis *Činnost hudebního odboru*, i. č. 22, dopis ministerstvu z 4.6.1951.

LIKVIDACE SPOLKU 1951

Předsedou spolku v době jeho likvidace byl profesor Bedřich Mudroch.²⁷⁰ KPU před svou likvidací zapůjčil na jaře některá díla Národní galerii v Praze pro instalaci výstavy „Česká krajina XIX. Století“.²⁷¹ Současně došlo k dohodě, že Národní galerie si obrazy ponechá ve správě dokud nebude v Mladé Boleslavi zřízena nová galerie.²⁷²

V červenci Okresní Národní výbor vydal příkaz k likvidaci spolku, která měla být uskutečněna nejpozději do 20. srpna 1951. Likvidaci spolku výbor ve svém výměru zdůvodnil: „Účel spolku, ku kterému byl dle Vašich spolkových stanov zřízen, pozbyl v nynějším lidově-demokratickém zřízení svého významu, ježto kulturní činnost v tomto směru provádějí, dle vyjádření referátu školství a osvěty zdejší ONV, buď masové organizace, neb osvětové besedy, takže další činnost spolku se nejeví býti dále nutnou.“²⁷³ Bývalým členům KPU Okresní národní výbor poskytl možnost, podílet se v případě zájmu na činnosti odborů osvětové besedy.²⁷⁴

Spolek kladně odpověděl na příkaz k likvidaci a zažádal u Okresního národního výboru v Mladé Boleslavi o prodloužení lhůty k likvidaci spolku do 20. září 1951.²⁷⁵ Poslední uskutečněná valná a zároveň likvidační hromada byla svolána 13. září 1951 do Grand hotelu Věnc na Staroměstském náměstí. O likvidaci spolku informovaly tehdejší nejvýznamnější periodika: Rudé právo a Práce.²⁷⁶ Schůze se zúčastnilo pouze deset členů spolku. Bedřich Mudroch měl na schůzi proslov rekapitulující celou činnost KPU v Mladé Boleslavi. Zmínil se také, že spolek zaniká zejména z důvodu revoluční přestavby společnosti. Na schůzi byl odsouhlasen návrh předat veškerý spolkový majetek místnímu národnímu výboru. V době likvidace spolek vlastnil 81 obrazů a výtvarných děl, které posloužily jako základ městské galerie. Klavír, který spolek zakoupil v roce 1943, byl ponechán v Městském divadle pod správou Hudební školy.

²⁷⁰ (1898-datum úmrtí neznámé) grafik, malíř, středoškolský pedagog.

²⁷¹ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Stanovy, založení a likvidace spolku 1908-1951*, i. č. 12, *Likvidace spolku*, dopis od NG v Praze z 11.7.1951, s. 1.

²⁷² SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1948-1951*, 11.9.1951.

²⁷³ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Stanovy, založení a likvidace spolku 1908-1951*, i. č. 12, *Likvidace spolku*, výměr ONV z 17.7.1951, s. 3.

²⁷⁴ Tamtéž.

²⁷⁵ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Stanovy, založení a likvidace spolku 1908-1951*, i. č. 12, *Likvidace spolku*, dopis pro ONV od KPU z 26.7.1951.

²⁷⁶ SOKA MB, fond KPU MB, Karton č. 9, *Zápisy z výborových schůzí KPU 1948-1951*, 1.9.1951.

Diskotéce městské knihovny bylo propůjčeno 52 gramofonových desek, které spolek za dobu své činnosti nabyl. Veškeré knihy ze spolkové knihovny předal spolek Městské knihovně. Předání provedli zvolení členové spolku: předseda profesor Mudroch, jednatel Dr. V. Hrach, pokladník J. Vávra a správce majetku J. Zelenka.²⁷⁷

Likvidaci spolku formálně potvrdila zpráva Okresního národního výboru z 19. září 1951. Obsahoval informaci, že spolek byl vymazán ze spolkového katastru a své jmění předal Národnímu výboru v Mladé Boleslavi. Veškerý spisový materiál spolku byl odevzdán do archívu místního národního výboru v Mladé Boleslavi, dnes známého jako SOkA Mladá Boleslav.²⁷⁸

---

²⁷⁷ SOkA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Stanovy, založení a likvidace spolku 1908-1951*, i. č. 12, *Likvidace spolku*, výpis z mimořádné-likvidační valné hromady KPU, s.8-9.

²⁷⁸ Tamtéž, s. 9.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila přiblížit třiačtyřicetileté období činnosti Klubu přátel umění v Mladé Boleslavi. V čele spolku se za dobu jeho existence vystřídala řada významných osobností města, např.: spisovatel Emil Tréval, profesor a historik Ferdinand Strejček, profesor Zdeněk Kamper, nakladatel Josef Hejda či Ota Lederer. Stále se mezi občany Mladé Boleslavi objevovali nadšenci, kteří toužili podílet se na rozvoji kulturního života ve městě.

Během svého bádání jsem zjistila, jak spolek fungoval po organizační stránce a pronikla jsem do atmosféry, v níž spolek existoval. Kulturní podniky pořádané spolkem se často potýkaly s nezájmem mladoboleslavské veřejnosti či s nedostatkem potřebných finančních prostředků. Zasluhou KPU do města zavítalo mnoho významných osobností. Celou situaci spolku v průběhu jeho existence jasně vystihuje výrok jednatele Dr. Elledera ze schůze valné hromady z 30. listopadu 1913: *„Jen nehasnoucí zápal a opravdové nadšení udržuje činnost Klubu přes mnoho zklamání a drobné odstrkování v témže rozsahu jako v letech minulých, neboť sílí táž neochvějná víra, že přijde záhy doba, kdy uznána bude nezistná snaha klubu v prohloubení uměleckého cítění našeho lidu.“*²⁷⁹

Pro mne osobně bylo nejzajímavější sledovat dlouholeté úsilí činovníků spolku, které neutuchalo ani v dobách, které pro český národ nebyly příliš přívětivé. Spolek ustál i nejobtížnější období dějin. Činnost spolku se nezaměřovala jen na samotné pořádání akcí, ale členové spolku nejednou ukázali lidskou tvář, když se věnovali charitativní činnosti. Období největšího rozkvětu zaznamenal spolek v době, kdy měl ve svém vlastnictví Pávilon peněžnictví, který spolku propůjčila do užívání Spořitelna města Mladá Boleslav. Po zboření pavilonu v roce 1938 sice spolek přišel o většinu svého majetku, ale i přes to nedošlo k zániku spolku. Díky hudebnímu odboru a jeho snaze propagovat kvalitní hudbu, zůstal spolek zachován až do září 1951.

Co se týče samotného bádání, často jsem se potýkala s neúplností materiálů. Zpracování korespondence vyžadovalo trpělivost, jelikož jen dlouhodobým studiem rukopisů bylo možné proniknout do písma jednotlivých činitelů spolku.

---

²⁷⁹ SOKA MB, fond KPU MB, *Kniha zápisů a valných hromad – 1908-1931*, 30.11.1913.

Pro další badatelskou práci v této oblasti vidím několik možností. Zajímavé poznatky by mohlo přinést hlubší zpracování korespondence spolku s umělci a politiky. Jistě by stálo za studium prozkoumat vztah mezi městskou radou a činiteli KPU. V regionálním tisku je možné nalézt více recenzí proběhlých kulturních akcí, jejichž studium by mohlo posloužit ke zhodnocení reakcí veřejnosti na kulturní podniky KPU.

Díky studiu fondu KPU jsem pronikla do kulturního zázemí města od roku 1908 do roku 1951. Blíže jsem prostudovala historii města, v němž jsem vystudovala střední školu a které mne nasměrovalo na studium historie.

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

Prameny

SOkA Mladá Boleslav

- fond Klub přátel umění Mladá Boleslav (1908-1951).

Knihovna Muzea Mladoboleslavska

- Katalog Severočeské hospodářské a živnostensko-průmyslové výstavy severních a severovýchodních Čech, Mladá Boleslav 1912, 127 s.
- Katalog výstavy severních Čech 1927 v Mladé Boleslavi, Mladá Boleslav 1927, 72 s.

Orální historie

- Rozhovor s PhDr. Karlem Herčíkem, historik a profesor gymnázia v Mladé Boleslavi, 30. ledna 2013, Mladá Boleslav.

Literatura

- BENEŠ, L. - HERČÍK, K. a kol.: *Mladoboleslavsko v proměnách času*, Libri: Praha, 1997, 220 s. ISBN 80-85983-34-6.
- EFMERTO VÁ, M. C.: *České země v letech 1848-1918*, Libri: Praha, 1998, 463 s. ISBN 80-85983-47-8.
- GEBHART, J.: *Rok zkoušek a zklamání: Československo od jara 1938 do jara 1939*, Státní pedagogické nakladatelství: Praha, 1990, 50 s. ISBN: 8004258271.
- HERČÍK, K.: *Čtení o Mladé Boleslavi*, Infocentrum Mladá Boleslav: Mladá Boleslav, 2010, 311 s. ISBN 9788025484593.
- MALÝ, K. a kol.: *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*, Leges: Praha, 2010, 640 s. ISBN 978-80-87212-39-4.
- MĚSTECKÁ, S.: *Zmizelé Čechy: Mladá Boleslav*, Praha: Paseka, 2011, 73 s. ISBN 978-80-7432-094-1.
- URBAN, O.: *Česká společnost 1848-1918*, Svoboda: Praha, 1982, 696 s. ISBN 978-80-7106-309-4.

Online zdroje

- ČAPKA, F.: *Dějiny zemí Koruny české v datech* [online], Libri: Praha, 2010, [vid. 27. 2. 2013], ISBN 80-85983-67-2, dostupné z: <http://libri.cz/databaze/dejiny/uvod.html>.
- Příspěvatelé Wikipedie, *Emil Tréval* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie [vid. 27. 2. 2013], dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_Tr%C3%A9val.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: **Tabulka zachycující hlavní představitele spolku.**

Příloha č. 2: **Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1908-1918.**

Příloha č. 3: **Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1918-1928.**

Příloha č. 4: **Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1928-1931.**

Příloha č. 5: **Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1931-1938.**

Příloha č. 6: **Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1938-1944.**

Příloha č. 7: **Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1945-1951.**

Příloha č. 8: **Listina o ustavení spolku z r. 1908.**

(SOkA MB, fond KPU MB, Karton č. 1, spis *Stanovy, založení a likvidace spolku 1908-1951*, i. č. 12, s. 3)

Příloha č. 9: **Pozvánka ku slavnostnímu otevření Pavilonu umění.**

(SOkA MB, fond KPU MB, Karton č. 2, spis *Výstavba pavilonu umění a jeho pozdější adaptace 1910-1935*, i. č. 16, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, s. 51)

Příloha č. 10: **Memorandum za záchranu pavilonu.**

(SOkA MB, fond KPU MB, Karton č. 2, spis *Výstavba pavilonu umění a jeho pozdější adaptace 1910-1935*, i. č. 16, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, s. 148)

Příloha č. 11: **Emil Tréval.**

(Přispěvatelé Wikipedie, *Emil Tréval* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie [vid. 27. 2. 2013], dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_Tr%C3%A9val.)

Příloha č. 12: **Novinový výstřižek po zboření pavilonu.**

(SOkA MB, fond KPU MB, Karton č. 2, spis *Výstavba pavilonu umění a jeho pozdější adaptace 1910-1935*, i. č. 16, podsložka *Budování a zboření pavilonu 1908-1938*, s. 203)

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK V TABULKÁCH

AB – Abonentní koncert

HO – Hudební odbor KPU

LBC - LBC

LDO – Literárně-dramatický odbor KPU

MB – Mladá Boleslav

ND – Národní divadlo

PHY – Praha

SSSR – Sovětský svaz

SVU – Sdružení výtvarných umělců

UB – Umělecká beseda

VO – Výtvarný odbor KPU

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: **Tabulka zachycující hlavní představitele spolku.**

rok	předseda	místopředseda	jednatel
1908/1909	Václav Walter	V. Řehák, B. Marečková	František Sís
1909/1910	Václav Walter	Barbora Hoblová	Dr. Elleder
1910/1911	Václav Walter	V. Řehák	Dr. Elleder
1911/1912	Václav Walter	V. Řehák	Dr. Elleder
1912/1913	B. Tyšler, Po odstoupení V. Walter	Václav Walter	Dr. Elleder
1913/1914	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	Jaroslav Neumann
1914/1915	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	B. Mates
1916	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	B. Mates
1917	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	B. Mates
1918	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	B. Mates
1918/1919	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	Dr. Elleder
1920	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	Dr. Elleder
1921	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	Vilém Teber
1922	Ferdinand Strejček	B. Kavánek	Vilém Teber
1923	Ferdinand Strejček	K. Mauermann	Dr. Pelikán
1924	Ferdinand Strejček	K. Mauermann	Dr. Pelikán
1925	Ferdinand Strejček	Božena Vohánková	Dr. Pelikán
1926	Ota Lederer	Rudl	Košťál
1927	Ota Lederer	Rudl	Dr. Komell
1928	Ota Lederer	Rudl	Pravoslav Kotík
1929	Ota Lederer	Barcal	Dr. Komell
1930	Dr. Komell	Barcal	František Šetek
1931	Ota Lederer	Barcal	František Šetek
1932	Ota Lederer	Barcal	
1933	Ota Lederer, po odvolání Z. Kamper	Josef Hejda, po odvolání Barcal	Václav Prášek, nahrazen Veselovským
1934	Zdeněk Kamper	Josef Hejda	Václav Prášek
1934/1935	Zdeněk Kamper	Barcal	Václav Kvasnička
1935/1936	Zdeněk Kamper	Barcal	Václav Kvasnička
1936/1937	Josef Hejda	Barcal	Ing. Lanz
1937/1938	Josef Hejda	Barcal	Ing. Lanz
1938/1939	Josef Hejda	Barcal	Ing. Lanz
1939/1940	Josef Hejda	Dudek	Ing. K. Jánský
1940/1941	Josef Hejda	K. Mauermann, nahrazen Ing. Červinkou	Rudolf Hromádko
1941/1942	Josef Hejda	JUDr. Věšín	Rudolf Hromádko
1942/1943	Josef Hejda	JUDr. Věšín	Rudolf Hromádko
1943/1945	Josef Hejda	JUDr. Věšín	Rudolf Hromádko
1945/1947	Dr. Kvasnička	JUDr. Věšín	J. Dašek
1947/1948	JUDr. Věšín	Dr. Kvasnička	Sázenský
1948/1951	Bedřich Mudroch	Dr. Kvasnička	V. Hrach

Příloha č. 2: Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1908-1918.

	výstavy	přednášky	koncerty	večírky	tematické večery	další akce
1908/ 1909	20.5.-10.6. J. Dědina		27.10. Zahajovací koncert	16.3. soukromý večírek		27.10. Pomník V.M. Lipovskému
1910	3.4.-24.4. J.Panuška 26.6.-3.7. Draňokamy, gobelíny, Apod.	20.1. B.Vlková-Kunětická O psychologii ženy 3.3. Dr. Folprecht N.P. Arcubašek 26.6. J. Mašek 3.7. J. Král 10.7. J. Trauttes	29.10. K.Šeráková A.Hamáčková L. Skořtkovský	20.1. večírek B.Kunětické 12.2. Večírek	2.10. Večer E. Zláleshradu	
1911	14.5.-6.6. V. Stretti B. Divorák	14.1. F. Selanina L.N.Tolstý 14.5. F.V.Kejčí 21.5. K.Domomráček-Mláz	29.10. Večer mistrů	14.1. Večírek 16.12. Večírek s přednáškou		2.10. Exkurze do Lysé
1912	Severočeská výstava 1912	26.2. Wirth	12.1. L. Beranová 16.11. Koncert ve prospěch Červeného kříže Prosinec: Hudební večer			
1913	1.-18.5. V.Böttlinger 14.-17.11. Slovenské lidové umění	4.11. J. Havlasa: O ostrovech bohů 28.11. F. Strejček Z. Winter		8.2. Večírek ve Spolku paní a dívek		
1914	16.5.-7.6. J. Ullman			21.1. Alesův večírek 22.6. Literární večírek		7.12. Zájezd do ND „Tibetius“
1915			duben: Kobelík, Štěpán	8.7. Večírek k 80. A. Hejduka		
1916			14.1. Koncertní přednáška Ve prospěch Červeného kříže	12.12. Večer F.V. Zahradníka		
1917			3.10. Česká filharmonie	22.11. Večírek E. Křásnohorské		
1918					Jaro: Večer B. Vohánkové 16.6. Dudácká beseda	7.2. Pletní večer J.C. Sudhovy 22.2. Pletní večer S. Čechovi

Příloha č. 3: Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1918-1928.

	výstavy	přednášky	koncerty	divadelní představení	večírků/tematické večery	další akce
1918/1919		F. Blátek	19.11. Komorní sdružení Mladoboleslavské			
1919/1920	Červenec: vlastní sólový, B. Vohánková, Nelovář		1 koncert		11.12. Večer E. Těslela	
1920/1921	9.23.5. Otakar Sedláček + podpořili: 10.-24.4. výstava J. Rýřych	18.5. F. Žalaver: O Josefu Mánesovi	4 koncerty: Duben: Beethovenův večer 5.8. Slavnost ve prospěch postavení pomníku S. Čechy Říjen: Večerní slavnosti	18 představení		18.10.1921 obědění pomníku S. Čechy
1921/1922			5 koncertů: 9.12. B. Tondalová	5 her v 9 představeních		
1922/1923	Září: výstava grafiků Prosinec: Umělecká beseda, K. Bonáček, P. Kotík	12.12.1922 L. Příhonská, M. Rejchová	12.12.1922 L. Příhonská, M. Rejchová	3 hry v 5 představeních + 4 zjezdy na okružní představení	22.9. Večerní KRU (spolupředsedá Alademířský klub)	
1923		Březen: Z. Wirth: O stavitelství 19. století				
1923/1924	Duben – F.X. Procházka Výstava malířů a architektů		Prosinec: Křídlové večer 10.4.1924 L. Příhonská			
1925	Jednota výtvarných umělců					
1926/1927	6.-28.6. Kotík, Holan, Holý	10.5. Dr. Matějček: O českém umění po Mánesovi 7.3.1927 R. Veselý: O Beethovenovi	15.5.1926 K. Hoffman, J. Herman: Večer sonát 10.3.1927 J. Herman, M. Humalová: Večer Sonát Beethovenova	7 her v 8 představeních		
1927/1928	Severočeská výstava	20.10. J. Křeha: O moderní architektuře	4 koncerty: Kvarteto Sevců-Lhotský Herman Filharmon. sdružení studentů z Prahy S. Morgensternová + Pařík	Jaro: 2 hry Podzim: 8 her v 11 před- staveních		

Příloha č. 4: Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1928-1931.

	výstavy	přednášky	koncerty	divadelní představení	večírky/tematické večery	další akce
1928/1929	28.4.-21.5. Fr. Bílek 17.6.-1.7. L. Kuba 23.9.-21.10. B. Kubišta 9.-26.12. K.Bohářek	22.3. Q.Lederer: O italské operě (podílel spolek Circolo Italiano) 21.5. Fr. Kovárna: O moderním <u>umění</u> 3.11.5. J. Schillerová 3.12. E. Klein: O české operě	31.3. J.Heřman 12.5.. koncert pražských učitelů 6.11. Zlívko kvarteto 13.12. Firkušný		15.11. oslava 20 let KPU 29.3. I. Debatní večer o umění 11.4. II. Debatní večer 18.4. Debatní večer o funkci umění v životě 15.5. Debatní večer o Fr. Bilkovi 18.7. Debatní večer s Klubem fotoamatérů 15.10. Debatní večer o Kubišovi 19.11. Debatní večer s P. Kotíkem	10.6. výlet do Roudnice nad Labem
1929/1930	7.4.-21.4. ze sovětského majetku osob Podzim: SVU Mánes	22.4. P.Kotík: O malířských technikách 13.5. Rudí: Ex libris 23.9. P. Kotík 7.10. P. Kotík	18.4. Kodán Od 9.5. Sychrovsky oslavy Říjen <u>Circolo Italiano</u>	Lisbpad: 2 zájezdy ND: Karel a Amor, Farma pod Jilm	Leden 1930 večer o Richterovi 30.9. Debatní večer soc. poezie 14.10. Debatní večer lit. Skupin 25.11. Debatní večer o <u>Browningové</u>	19.3. zájezd do ND 2.4. zájezd do ND 14.4. zájezd do ND 22.9. zájezd do Zákup 6.10. zájezd VO do PHY 14.12. zájezd do ND
1930	28.9.-12.10. starší generace SVU Mánes 14.12.-26.12. Vohánková, Bohářek a spol.	17.3. Arch.Nepomucký 24.3. Belech 31.3. Brožek 17.9. V.V.Štět: A. Slaviček 15.5. Z. Kamper 15.10. Z. Kamper 19.11 Kovárna + Kotíkův atelier Prosinec: Knor: Tyrš a <u>umění</u>	8.5. Foerstrova Debora 5.5. Morgensternová 15.5. Foerstrův večer 24.9. Novákův večer 5.11. II. Novákův večer 10.12. Večer nář.písní	23.3. představení 8.4. zájezd ND: Kvadratura kruhu herců 25.5. zájezd LDO do Bělé pod B. 2.-21.5. představení 22.11. Se sroem <u>divno</u> hrát Listopad: Hilbert: Pěst	24.2. Antický večer Médea 29.10. Rimbaudův večer 12.11. <u>Corbierův</u> večer	9.11. výlet do PHY
1931	29.3.-20.4. sdružení <u>umělců</u> z Hodonína 24.5.-30.5. 100 let českého umění v soukromém majetku mladoboleslavským	4.2. o <u>výt.</u> Umění 29.4. J.Hora: O poezii posledních let 20.5. o <u>výt.</u> Umění 30.10. J.Mahen o básnické generaci předválečné	7.1. Večer českých balad 14.1. Fibichův večer 18.2. Večer ruských a polských písní 5.3. večer Pražského kvarteta 18.3. Večer jihoslovanských písní 6.5. Večer germánských a románských písní 30.9. večer Mozartův a Myslivečkův 7.12. <u>Nesý</u> + <u>Bácherová</u>	13.2. Hilbertův večer 22.2. Rolland Hra o lásce a smrti 5.3. O'Neill: Chlupatá opice 13.5. repríza Chlupatá opice 26.3. <u>Hebel</u> : Judita	7.1. Večer <u>čes.balad</u> 28.1. Večer <u>útraj.balad</u> 26.2. Goethův večer 11.3. <u>Blockův</u> večer 19.3. Ruský večer 13.5. Literární večer	8.2. zájezd VO do PHY Zájezd po památkách na Bolešlavsku 22.3. zájezd OV do Mánesa 2.6. Pietní večer V. Dykovi 26.9. zájezd VO do PHY 7.10. Trýzna za M. Hübnerovou

Příloha č. 5: Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1931-1938.

	výstavy	přednášky	koncerty	divadelní představení	večírky/tematické večery	další akce
1931/1932	17.-28.12. Vánoční výstava grafiky 8-22.5. obrazy a plastiky V. Beneš, B. Benda 25.9.-9.10. grafiky P. Kotík 28.10.-13.11. Z. Bughauserová. Výstava grafiky	13.1. Fr. Goetz 3.2.A.C.Nor – Slezský večer 17.2. E.Kovářna. Malířství našeho věku 2.3. cyklus přednášek J. Pečírka 19.4. V.Vančura o české románové lit. 5.10. J. Frej o moderním divadle 19.10. J. Pečírka 26.10. Dr. Nejedlý 7.11. Ekřál Nová slovenská literatura 23.11. Dr. P.Toman o J.Navrátilovi	16.11. večer osobit 23.1. večer moderní ruské hudby 24.2. večer moderním hudby 1.4. Haydnův večer 12.10. St.Pfeifer + A. Plocek	16.12. Zdravý nemocný	10.3. Růžkův večer s přednáškou Dr. A. Krause 15.9. Rozloučení s P.Kotíkem 25.10. Vrchlického večer	13.3. zájezd VO do PHY 5.5. zájezd do Kulsu a Betléma září: zájezd do PHY 28.9. zájezd do LBC
1933/1934	22.10.-8.11. Jan Konůpek 12.-26.11. Spála a Dvůřák 8.12.-30.12. Zátisi v současném českém malířství	11.5. J. Křížek o Ruské hudbě 24.5. J. Koula o moderním interieuru 5.12. M. Majerová 28.11. o polské hudbě	10.10. Večer Leoše Janáčka 20.12. Večer Korzašova 15.3. Mladobol. filharmonie 12.4. Boleslav + Mladobol. Filharmonie 9.5. Ondříkovo kvarteto a K.Solo 14.12. Večer J. Suka	1.6. do MB zájezd ND „Před sluncem západem“	2.2.1934 Společenský večer 20.10. Literární večer S přednáškou DR. V. Tille	
1934	18.3.V. Rada	8.3. Dr. Nejedlý – O Smetanovi J. Durych: O Valdštejnovi 19.8. F.X.Salda			28.2. Večer J. Woltera, Seifert přednáška	
1934/1935	25.11-9.12. Krajina v současném českém malířství 12.1. Jednota výt. Umělců	10.1. Dr. Pal: J.B.Foerster 14.2. F. Soldán B. Mathesius: O ruské poezii R. Deyl: O Vojákově a Kvapilové	21.1. J.B.Foersterův večer 22.2. A.Plocek + St. Pfeifer 14.3. P. Ludíkar			
1935/1936	Září 1936 Sagner	9.12. D. Dostál a H. Theilm: O ruském divadle	28.3. Opera studio: Rusalka (2x) 11.3. Pešíkovo kvarteto	představení Langrova jízdní hlídka	16.12. Oslava Horáče	
1936/1937	1.-16.12. spolek Myslbek 6.-13.6. Bidlový/karikaturny	6.12. A. Novák: O K.H.Máchovi 26.1. F. Strejček: O Šmilovském 17.2. O. Křížek: O Puškinovi 7.5. Dr. Bol. Vornáška	19.11. České trio – 1. AB koncert 17.12. Pešíkovo kvarteto – 2. AB 11.2. S. Pfeifer – 3. AB 9.3. Pražské dechové kvinteto – 4. AB			24.1. položení věnce k pomníku Šmilovského
1937/1938			4.11. Pr. Kvarteto + R. Kozderka 7.12. Čeští madrigalisté 21.1. dr. Holznacht, St. Pfeifer, A. Plocek, ... 10.2. Regina Scheinová, Zdr. Emanovská, St. Pfeifer 30.3. J. Herman	Únor 1938: zájezd představení Cesta	listopad: Bezručův večer 20.11. 1. přátelský večer 11.12. 2. přátelský večer	

Příloha č. 6: Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1938-1944.

	Výstavy	Přednášky	Koncerty	Tematické večery	Další akce
1938/1939		červen: prof. Janák o architektuře	25.1. Peškov kvariteto – 1. KK 16.3. R. Finkušný	duben: Raisův večer	
1939/1940	Listopad: Národ výtvorným umělcům, (spolupráce s Národním sounáležitostním)	3.12. F. Soldán: Jak dnes žijí	18.11. České noneto 10.4. A. Křmářová – 2. KK 10.5. Mladoboleslavské filharmonie, A. Křmářová, St. Pfeifer	10.12. Matiné vojenské písně 10.3.1940 Matiné nového realismu	
1940/1941	Od 24.11. Mánesova díla	červen: Dr. K. Novotný Dr. V. Závada	8.11. St. Pfeifer, A. Křmářová 28.11. Dvořákov kvariteto 13.12. A. Plocek-St. Pfeifer – 3. KK 25.2. Peškov kvariteto 2.5. Mladoboleslavská filharmonie, A. Křmářová – MB hud. Jaro	5.2. I. debatní večer 8.11.1940 Večerníh. Tvorby (spolupráce s Nář. Sounáležitostním)	
1941/1942	25.12. - 6.2. V. Regner		13.11. České trio T. H. koncert 27.11. Pražské kvariteto 2. AB koncert 19.12. Z. Jilek 3. AB koncert 8.1. Alex. Plocek (1. AB koncert) 4.3. Mozartův komorní koncert 14.5. St. Pfeifer (1. večer KPU) 22.5. Komorní duo V. Polívka a Z. Kolářský (2. večer KPU) 27.5. Fr. Smetana, D. Urbánková (3. večer KPU)		
1942/1943	Výstava několika umělců	11.12. přednáška o „Vroblích“ (spolupráce s Lidovou školou) Přednáška Dr. Nebeského: o Estetice umění	8.10. Ondříčkov kvariteto 14.10. S. Hipman, J. Vávrová, M. Slaběhová – 1. středa 18.11. Večerní skladba Jaroslava Křičky, Dr. Jirásková, J. Kálová, M. Jonašová – 2. středa 16.12. Heroldovo kvariteto – 3. středa 16.1. A. Plocek, S. Pfeifer 3.3. St. Pfeifer – 5. středa 5.4. Večerní písně a arie 14.4. J. Haufl – 6. středa 5.5. Dr. M. Kustobny, B. Matáš – 7. středa 28.6. J. Paotner, S. Pfeifer – 8. středa	2.3. Recitační večer L. Pelikánové 23.2. Taneční večer Z. Falcrové Literární matinee K. Bednář, L. Pelikánová	3.6. Enslupl: zájezd divadla
1943/1944	28.11.-12.12. Mudroch, Hložek 23.1. M. Hégr 24.11. Mánes	8.3. „Trágal“ O českém divadle 24.3. M. Ošadlík: o B. Smetanovi 31.1. Dr. Peškov: O Prašlerovi J. Dida: Svět stvořený slovem A. Skoumal: O díle K. Schütze Doo. Pelikan: O prac. schůzi	28.10. Černého kvariteto 24.11. Dr. Holzknecht, J. Vratislavský – 9. středa 2.12. Zichovo Trio – 10. středa 12.1. J. Šimandl, E. Šimandlová, E. Doležalová – 11. středa 20.1. Pěvecké sdružení českých učitelů 2.3. J. Heřman 19.4. St. Pfeifer, Al. Sarauer – 14. středa 3.1.5. Nymburské duo – Černého kvariteto – Veselý – 16. středa	Taneční večer L. Falcrové (Večerní nesmělných scén M. Nedbala)	

Příloha č. 7: Tabulka zachycující činnost spolku v letech 1945-1951.

	Výstavy	Přednášky	Koncerty	Tematické večery
1945	1. výstava		13.7. Východočeské učitelky 24.10. A. Plocek, St. Pfeifer 5.12. Československé klavírní kvarteto	
1946	3.-17.3.1946 Hložek, Hulínský, Mudroch... 20-29.4. A. Šagner 4.-12.5. V. Regner		28.1. Pražské kvarteto.	
1947	30.11.-14.12. Hložek, Hulínský, Vohánková, Šubrt, Mašek, Mudroch, Nepomucký		13.1. Československé kvarteto 22.5. St. Pfeifer 19.11. A. Plocek a St. Pfeifer. 26.3. A. Plocek a St. Pfeifer 22.10. Z. Jilek. 21.12. J. Páleníček, A. Plocek, M. Sádlo. (22.10-21.12 3 AB koncerty)	
1948	28.3.-18.4. Mudroch 5.-17.10. V. Plocek 7.-21.11. K. Boháček, spolupráce S Uměleckou besedou	Přednášky J. Šeda 18.2. přednáška o ruské hudbě. 8.6. přednáška o Dvou vdovách	11.2. J. Páleníček (4. AB) 16.6. Janáčkův večer – J. Páleníček, A. Plocek, M. Sádlo, B. Blachut, R. Hořáková 16.10. M. Hloučková – 1. AB 10.11. Marie Podvalová 2. AB. 8.12. Pražské dechové kvinteto 3. AB	Besedy s J. Šedou: 13.10. I. J. B. Foerster 3.11. II. symfonie a symf. báseň
1949	5.4.-18.4. Výstava SV Purkyně 2.-16.10. J. Havíček 4.-18.12. Mladoboleslavští výtvarníci		23.2. G. Leleux 23.3. Československé kvarteto. 25.5. St. Pfeifer 2.3. Pěvecké sdružení pražských učitelů (s ORO) 23.4. Pražský rozhlasový orchestr, V. Řepková 21.9. B. Heran, St. Pfeifer. 4.11. J. Panenka. - oslavy B. Smetany 10.12. Pěvecký sbor českých učitelů, Smetana, B. Rujan	
1950	Spála		1.2. I. Heller Březen: Hábovo kvarteto Květen: L. Červinková Duben: Z. Otava Červen: zájezd ze SSSR	
1951			Leden: Dr. Vondrovič Březen: čs. kvarteto; M. Sádlo Květen: St. Pfeifer Únor: 26.2. Filichův večer: Večerní s ND Duben: Slov. Učitelé Červen: Smetanovo kvarteto + St. Pfeifer.	

Příloha č. 8: Listina o ustavení spolku z r. 1908.

Cís. král. místodržitelství v království Českém.

Čís. 164 345   V Praze, dne 23. července 1908

Blahorodnému panu
Janu Václavu Waltrovi
a souduchým

Mladé Boleslavi.

C. k. místodržitelství nřapovídá v sákladě zákona ze dne 15. listopadu 1867,
č. 184 ř. z., o právu spoldčovacím, utvoření se _____ spolku s názvem:

Klub hřibůl směn

se sídlem v Mladé Boleslavi
dle obsahu stanov dne 20. července 1908 c. k. místodržitelství došlých.

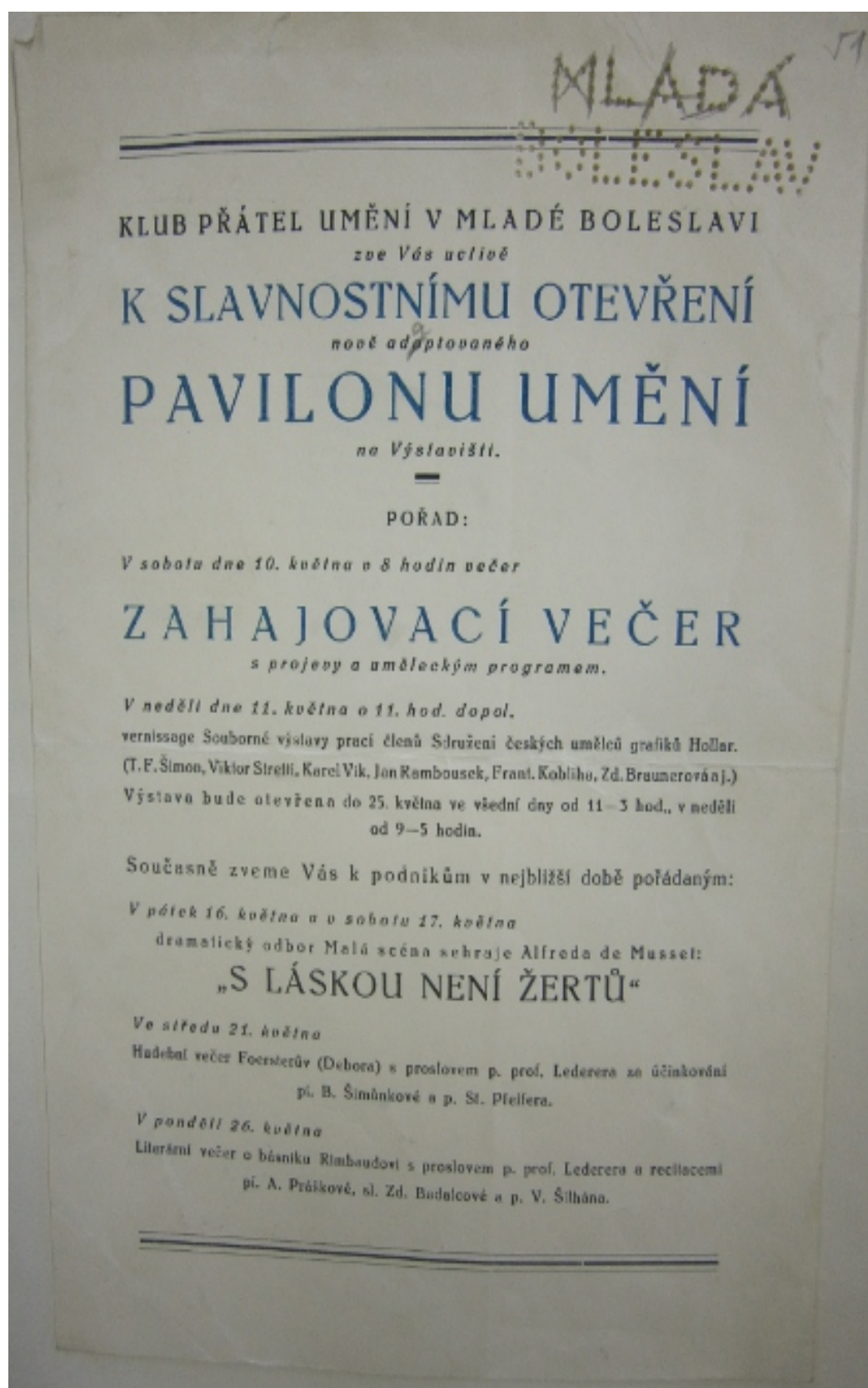
Dle těchto stanov jest spolek spolkem nepolitickým a nesmí politické
činnosti ani vyvíjeti aniž se jí sděševati.

Jeden stejnopis stanov se vrací.

O potvrzení právního trvání podle § 9. uvedeného zákona může spolek po-
žádati, předlože průkaz o tom, že se ustavil, a připojuje jeden úplný, všelikých
oprav prostý stejnopis stanov, jehož první arch budiš opatřen kollem dvonkoru-
novým, každý následující pak kollem jednokorunovým.

Spolek jest povinen oznámiti své ustavení c. k. okresnímu hejtmanství
v Mladé Boleslavi a předložiti témuž úřadu každoročně během
měsíce ledna výkaz dle přiloženého vzoru.

Příloha č. 9: Pozvánka ku slavnostnímu otevření Pavilonu umění.

Příloha č. 10: Memorandum za záchranu pavilonu.

PAVILON
KLUBU
PŘÁTEL
UMĚNÍ
MASARYKOVY
SADY.

748
1934

**MĚSTSKÉMU ZASTUPITELSTVU
V MLADÉ BOLESLAVI!
MLADOBOLESLAVSKÉ VEŘEJNOSTI!**

Z časopiseckých zpráv se dovídáme, že prý rada města Mladé Boleslavě v zasedání svém ze dne 29. října 1934 usnesla se navrhnouti městskému zastupitelstvu, **aby byl zbořen Pavilon umění** v Masarykových sadech v Mladé Boleslavi.

Tyto zprávy uvádí nás v úžas.

Nevíme vůbec, z jakých důvodů usnesení o návrhu na zboření Pavilonu umění se mohlo stát, prohlašujeme však, že ačkoliv jsme důkladně obeznámeni s celou záležitostí Pavilonu umění po všech jejích stránkách, nemůžeme vůbec dohlédnouti **ani jediného vážného věcného důvodu pro takové usnesení.**

Pokládáme proto za svou morální povinnost informovati městské zastupitelstvo i celou mladoboleslavskou veřejnost o důvodech, ze kterých stavíme se proti zmiňnému návrhu, který městskému zastupitelstvu ke schválení předložen býti má.

1. Budova Pavilonu umění v ceně stotisícové jest vlastnictvím města Mladé Boleslavě. Jak pro městskou radu tak pro městské zastupitelstvo platí zákonný předpis, že mají majetek města spravovati tak, aby neztenčeně zůstal zachován (§ 21 zák. č. 329/21 Sb. z. a n.). Podle návrhu městské rady má však hodnota stotisícová z majetku města býti zničena, a město nemá za to zajištěný od těch, jejichž osobním přáním se tak vyhověti má, ani jediný haléř. Ostatně nejde jen o zničení objektu velmi značné ceny, ale současně i objektu, jenž při správném hospodaření mohl by svými obchodními místnostmi v přízemí poskytovat městské pokladně značný výnos — pokud byl Pavilon umění v majetku Spořitelny města Mladé Boleslavě, vynášely krámy ročně velmi značnou částku.

Jsmo proto přesvědčeni, že ani městské zastupitelstvo nemůže se usnésti na zboření Pavilonu umění — příkaz zákona jak se jménem města všechny orgány jeho jsou povinny zacházeti, jest zcela jasný.

2. Podle pravdy také nelze tvrditi, že zbořením Pavilonu umění město jen splní jakýsi závazek svůj. Nikdo ze sousedů ani kdokoliv jiný nemá právní nárok na to, aby Pavilon umění byl zbourán, a město k tomu vůči nikomu právně zavázáno není. Nárok takový činili si právě sousedé ve stížnosti, které sice okresní úřad v Mladé Boleslavi výměrem svým

Příloha č. 11: **Emil Tréval.**

Příloha č. 12: **Novinový výstřížek po zboření pavilonu.**

